

Made in Ähtäri

Ähtäriin kaupungin elinvoimaohjelma 2016-2020

© Ähtäriin kaupunki | www.ahtari.fi

Sisällysluettelo

1. Johdanto	4
2. Kaupunki toimintaedellytysten luojana.....	5
3. Brändi – kaupunkikuvaa rakentamassa	9
4. Nykytilan kuvaus.....	9
4.1 Alue.....	9
4.2 Väestö	10
4.3 Yritys- ja elinkeinorakenne	14
4.4. Työvoima	16
4.5 Yritystuet	18
5. Yleinen taloudellinen kehitys Suomessa	18
5.1 Suomen tavaravienti.....	19
5.2 Laskusuhdanteen menestyvät bisnekset.....	20
6. Made in Ähtäri – kaupunkistrategia 2020 visio, perustehtävä, arvot ja strategiset linjaukset.....	21
6.1 Ähtäriin kaupungin visio 2020	21
6.2 Ähtäriin kaupungin toiminta-ajatus	21
6.3 Ähtäriin kaupungin arvot.....	22
6.4 Ähtäriin kaupungin strategiset linjaukset.....	22
7. Ähtäriin kaupungin elinvoimaohjelman 2016-2020 visio.....	23
8. Ähtäriin elinkeinokatsaus	24
8.1 Teollisuus ja jalostus.....	24
8.2 Palvelut	26
8.3 Maatalous.....	31
8.4 Metsätalous.....	33
9. Elinkeinopolitiikan tavoitteet ja toimenpiteet asiakassegmenteittäin vuosille 2016-2020	37
9.1 Perustettavat ja aloittavat yritykset	38
9.2 Kasvupotentiaalia ja vientimahdollisuuksia omaavat yritykset.....	38
9.3 Ikääntyvien tai muuten yritystoiminnasta luopuvien yrittäjien omistamat yritykset.....	39

9.4 Alueelle sijoittuvat /haluttavat yritykset	39
9.5 Kriisi- ja muutosvaiheen yritykset	40
10. Kärkihankkeet 2016 – 2020	40
10.1 Teollisuuden ja sen alihankintaverkoston kehittäminen.....	40
10.2 Keskustan kehittäminen	40
10.3 Palveluiden kehittäminen.....	41
10.4 Metsän käytön tehostaminen	41
11. Näkemys tulevaisuudesta.....	41

Ähtärin elinvoimaohjelma 2016-2020

1. Johdanto

Ähtärin kaupunginvaltuusto on syksyllä 2014 hyväksynyt kaupunkistrategian ”Made in Ähtäri”, jossa Ähtärin visio vuoteen 2020 on määritelty ytimekkäästi: Itsenäisessä Ähtärissä on vetovoimaa. Visio toteutuu kiinnittämällä entistä enemmän huomio kuntatalouteen, palvelurakenteeseen ja henkilöstöön. Lisäksi edistetään asukkaiden hyvinvointia ja osallisuutta sekä ympäristön hyvinvointia. Visioon tähdätään myös kiinnittämällä huomio yritysten ja yhdistysten hyvinvointiin ja kilpailukykyyn. Tämä saavutetaan kehittämällä metalliteollisuutta, kauppaa ja matkailua sekä maa- ja metsätaloutta, tukemalla yritysten kansainvälistymistä sekä vahvistamalla yhtenäistä Ähtäri-brändiä. Ähtärin kaupungin elinkeino-ohjelmassa vuodelta 2010 määriteltiin visioksi ”Ähtärin kaupunki on yrittäjälle ja yritykselle luotettava kumppani yrityksen elämänkaaren kaikissa vaiheissa” ja tämä tavoite on edelleen ajankohtainen.

Ähtärin kaupungin arvot korostavat vastuullisuutta ja oikeudenmukaisuutta toiminnassa sekä kestävä kehitystä, mikä tarkoittaa hyvien elinmahdollisuuksien turvaamista nykyisille ja tuleville sukupolville. Ratkaisuissa ja päätöksenteossa huomioidaan ekologiset näkökulmat ja oikeudenmukaisuus sekä kiinnitetään huomio talouden tasapainoon. Positiivisuus ja aktiivisuus sekä asukkaiden että kaupungin henkilökunnan toiminnassa edesauttavat arvojen toteutumista. Näiden arvojen kautta pyritään takaamaan kaikille toimijoille demokraattiset ja oikeudenmukaiset palvelut.

Ähtärin kaupungin toiminta-ajatus on olla matkailustaan ja hyvistä palveluista sekä monipuolisesta elinkeinorakenteesta tunnettu väljän asumismukavuuden tarjoava luonnonläheinen palvelukeskus, joka tarjoaa vakinaisille ja loma-asukkaille laadukkaat ja monipuoliset koulutus-, sosiaali-, terveydenhuolto- ja vapaa-ajanpalvelut. Ähtäri pyrkii luomaan edellytykset koulutuksen kautta kehittämiselle, yrittäjyyden edistymiselle sekä turvallisille ja viihtyisille elinolosuhteille.

Toiminta-ajatus toteutuu muun muassa edesauttamalla ja rakentamalla yritysten sekä muiden sidosryhmien toimintaedellytyksiä kaavoituksen, riittävän tonttitarjonnan, toimivan infran ja aktiivisen elinkeinotoiminnan keinoin. Pyrimme osaltamme vastaamaan kaupungin palvelutuotannossa yritysten, asukkaiden, loma-asukkaiden kuin matkailijoidenkin laadukkaiden ja monipuolisten palveluiden vaateeseen.

Toiminta-ajatuksen keskeisenä tavoitteena on edistää yrittäjyyttä luomalla ja ylläpitämällä toimintaedellytykset kaikenlaiselle yritystoiminnalle. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että

- yrittäjyyttä edistetään ja elinkeinoelämän tarpeet tunnistetaan
- yritysilmapiiri pidetään avoimena ja luottamuksellisena
- yrityksiä hyödynnetään julkisen sektorin vastuulla olevien palvelujen tuotannossa
- yrityksiä kohdellaan tasapuolisesti esimerkiksi pienhankinnoissa
- yhteistyö yrittäjien kanssa on tiivistä ja säännöllistä
- myötäeletään yritysten menestyksessä ja haasteissa
- kuntalaisille järjestetään hyvät, taloudellisen liikkumavaran mukaiset peruspalvelut ja harrastusmahdollisuudet

Elinvoimaohjelman työstö aloitettiin vuoden 2015 tammikuussa aikatauluttamalla työskentely sekä nimeämällä työryhmän jäsenet. Työryhmään valittiin elinkeinopäällikkö Varpu Sankelon lisäksi kaupunginjohtaja Jarmo Pienimäki ja sivistystoimenjohtaja Eija Kuoppa-aho. Työryhmä kokoontui keväällä kuusi kertaa ja syksyllä neljä kertaa. 3.9.2015 elinvoimaohjelma käytiin läpi kaupungin johtoryhmässä, 1.10.2015 pidettiin kaikille yrittäjille avoin Elinkeinoilta sekä 9.11.2015 valtuuston Iltakoulu, jossa valtuutetut saivat linjata tulevaa elinvoimaohjelmaa haluamaansa suuntaan.

Elinvoimaohjelmasta on käyty keskustelua Ähtärin Yrittäjät ry: kanssa. Lisäksi elinvoimaohjelman Metsätalous ja Uusiutuvan ja lähien energian tuotanto sekä käyttö osioon on lausuntonsa ja kommenttinsa antanut Jorma Tuveva ja Tapani Tasanen Sedusta, Yrjö Ylkänen Metsäkeskuksesta, sekä ähtäriläisten metsäorganisaatioiden edustajat. Teollisuus ja jalostus osiota on puolestaan kommentoinut Teknologiateollisuus Ry:n elinkeinopoliittinen asiamies Petteri Oksa. Maatalous osioon kommenttinsa ovat antaneet MTK:n valtuuskunnan jäsenet Johanna Kankaanpää ja Jenna Syrjälä. Lämmin kiitos kaikille arvokkaasta asiantuntija-avusta. Elinvoimaohjelma on tehty vuosille 2016-2020 ja se päivitetään tarpeen vaatiessa, viimeistään kuitenkin vuonna 2020.

”Elinkeinopolitiikka on monitasoista toimintaa, jossa julkisen vallan ohella keskeisessä roolissa ovat yrittäjät ja yritykset, koulutus- ja innovaatiopalveluja tuottavat organisaatiot, rahoituslaitokset sekä muut yrityspalveluja tuottavat organisaatiot. Elinkeinopolitiikan tuloksellisuuden kannalta on olennaista, kuinka hyvin eri tasojen ja eri toimijoiden toimet tukevat ja täydentävät toisiaan ja valittua yhteistä kehittämisstrategiaa muuttuvassa toimintaympäristössä. Kunnan näkökulmasta elinkeinopolitiikka ja kilpailukyvyyn vahvistaminen tarkoittavat kaikkia niitä paikallisen tason toimenpiteitä, joilla paikallisista lähtökohdista parannetaan yritysten fyysistä ympäristöä, tuotanto-panosten saatavuutta, osaamista, palveluja, sekä toimintaan liittyviä säädöksiä ja päätöksentekokäytäntöjä. Suotuisat olosuhteet puolestaan luovat perustan yritysten kilpailukyvyille, työllisyydelle, laadukkaille palveluille ja kunnan elinvoimaisuudelle. (Kuntaliitto 2013)

Tämän elinvoimaohjelman kokonaistavoitteena on antaa suuntaviivat Ähtärin elinkeinopoliittiselle kehittämiselle sekä jalkauttaa kaupunkistrategian strategiset linjaukset siten, että Ähtärin kaupungin visio toteutuu. Elinvoimaohjelman avulla nivotaan eri toimijoiden pyrkimykset yhteiseksi toiminnaksi siten, että Ähtärin toiminnallinen elinvoima kasvaa. Se merkitsee onnistuessaan enemmän työpaikkoja, lisääntyvää yrittäjyyttä ja asukasluvun kasvua.

2. Kaupunki toimintaedellytysten luojana

Ähtärin kaupungin strategiset linjaukset vuoteen 2020 käsittävät talouteen, palvelurakenteeseen, henkilöstöön, asukkaiden hyvinvointiin ja osallisuuteen, ympäristön hyvinvointiin sekä yritysten ja yhdistysten hyvinvointiin ja kilpailukykyyn liittyviä teemoja. Tässä yhteydessä päähuomio kaupunkistrategiassa kiinnitetään yritysten ja yhdistysten hyvinvointiin ja kilpailukykyyn.

Osaavan, motivoituneen ja vastuullisen henkilöstön työpanoksella kaupunkilaisille ja yrityksille turvataan laadukkaat palvelut. Asiakslähtöisten ja monipuolisten palveluiden avulla edistetään uusien asukkaiden ja yritysten saamista kaupunkiin. Yritykset tarvitsevat monia kaupungin tarjoamia palveluja yritystoimintansa käynnistämiseen, toimitilojen rakentamiseen tai lupa-asioihin liittyen. Uuden yrittäjän ensikontakti kaupunkiin voi olla yhteydenotto elinkeinopäällikköön, kau-

punginjohtajaan tai tekniseen johtajaan, joiden toimesta palveluprosessi käynnistetään ja asioita viedään eteenpäin.

Vuoden 2015 painopisteeksi kaupunki valitsi teeman: Kaiken takana on palvelu. Teeman toteutuksella pyritään sähköisten palveluiden lisäämiseen sekä kiinnittämään henkilöstön huomio asiakaspalvelun laatuun kaupungin kaikilla sektoreilla sekä hallintokuntien väliseen yhteistyöhön. Henkilöstön kouluttautuminen ja oman osaamisen ylläpito ovat keskeisiä tekijöitä laadukkaiden palveluiden tuottamisessa. Vastuullinen henkilöstö auttaa asiakaslähtöisesti ja viivytyksettä asiakasta hänen ongelman ratkaisussa.

Vuoden 2016 teema on: Myönteisen mielikuvan Ähtäri. Ähtäriin kaupunkistrategiassa yksi kolmesta esiin nostetusta arvosta on positiivisuus ja aktiivisuus. Kaupungin henkilökunnan ja asukkaiden positiivisuus, omakohtainen innostus työhön ja halu tuloksiin edesauttavat kaupungin toiminta-ajatuksen toteutusta. Vuonna 2016 käynnistettävän kaupungin kokonaisvaltaisen brändityön tavoitteena on nostaa näkyvämmiin esiin kotikaupunkimme elinvoiman kärkihankkeita ja kehittää niitä edelleen.

Nykyisille ja uusille asukkaille tulee tarjota viihtyisiä ja hyvän elämän mahdollistava asuin- ja elinympäristö, mikä edesauttaa perheiden muuttoa paikkakunnalle ja sitä kautta työvoimansaantia paikallisiin yrityksiin. Tässä tehtävässä meillä on paljon tekemistä, sillä vuonna 2014 Ähtäri alitti 6271 asukkaallaan Tilastokeskuksen tekemän väestöennusteen, jonka mukaan asukasmäärä vuonna 2020 olisi vielä 6383 asukasta.

Ähtäriin vahvuuksiksi luetaan muun muassa monipuoliset asumismuodot ja hyvät toisen asteen koulutusmahdollisuudet (lukio ja Sedun toimipisteet). Erityisesti Sedun koulutustarjonta tukee paikkakunnan yrityksiä työvoiman saannissa. Lasten päivähoitopaikkojen riittävyys, monipuoliset harrastusmahdollisuudet ja muiden palveluiden saatavuus ovat tärkeitä asioita asukkaiden ja yritysten sijoittumiseksi Ähtäriin.

Kaavoitus ja maankäytön suunnittelu

Kaavoituksella ja maankäytön suunnittelulla kaupunki pyrkii ennakoimaan tulevaisuuden rakentamistarpeita. Maankäytön suunnittelun tuloksena syntyvät kaavat ja suunnitelmat ohjaavat asumisen, teollisuuden tai kaupanalan yritysten sijoittumista kaupunkiin. Kaavoituksella on ratkaiseva merkitys kunnan asunto- ja elinkeinopolitiikan edistämisessä. Vapaita asunto- ja teollisuustontteja tulee olla riittävästi tarjolla. Ähtärissä saatiin vuoden 2014 aikana myyntiin 67 uutta Halkokaaren asuntoalueen tonttia. Alue sijaitsee lähellä Ähtäriin keskustaa Ouluveden äärellä. Lisäksi suunnitellaan kerrostalorakentamista Ähtäriin ydinkeskustaan järven rannalle. Vesistöjen ja ranta-asumisen hyödyntämismahdollisuus tulee ottaa erityisesti huomioon asuntoja rakennettaessa. Yritysten käyttöön tarkoitettujen vapaita Kantalan teollisuusalueen tontit alkavat käydä vähiin, joten uuden alueen hankkiminen ja kaavoitus tulee aloittaa lähiaikoina.

Tonttien ja toimitilojen järjestäminen

Toimitilat pyritään ensisijaisesti järjestämään jo olemassa olevista tiloista yhteistyössä tilojen omistajien kanssa. Kaupunki voi harkintansa mukaisesti tarvittaessa rakennuttaa ja vuokrata toimitiloja yrityksille. Niin ikään kaupunki voi olla osakkaana toimitilakiinteistöjä rakennuttavissa kiinteistöyhtiöissä kaupungin teollisuustilojen/toimitilojen rakennuttajana toimivan Ähtärin Teollisuuskiinteistöt Oy:n kautta. Tonttien hinnat, toimitilojen vuokrat ja muut yritysten maksamat korvaukset perustuvat käypään hinta- ja korkotasoon eikä niihin sisälly huojennuksia tai alennuksia yrityksille.

Toimitilat

Vuoden 2010 elinkeino-ohjelman mukaan kaupunki voi perustellusta syystä harkita toimitilojen rakentamista tai ostoa. Vuonna 2014 tätä mahdollisuutta käytettiin ja Ähtärin kaupungin 100 %:sti omistama Ähtärin Teollisuuskiinteistöt Oy rakennutti laajentumista ja kansainvälistymistä suunnittelevalle yritykselle teollisuushallin Kantalan teollisuusalueelle sekä osti rakennettavasta toisesta hallista noin 500 m²:n teollisuustilan uudelle kaupunkiin toimintansa siirtävälle yritykselle. Keskustan elävöittämisestä kaupunki on ollut aktiivinen vapaiden liiketilojen ostamisessa ja edelleen vuokraamisessa. Keväällä 2015 perustettiin kaupungin nettisivuille erillinen sivu: ”Vuokrattavat ja myytävät liike-, toimisto- ja varastotilat”, jonne yritykset voivat ilmoittaa vapaista toimitiloistaan. Näillä toimenpiteillä on pyritty edesauttamaan yritysten toimintaedellytyksiä kaupungissa.

Yritysneuvonta ja uusien yritysten saaminen kaupunkiin

Elinvoimainen kaupunki tarvitsee hyvinvoivia ja kilpailukykyisiä yrityksiä ja yhteisöjä. Elinkeino-ohjelman 2010 mukaan elinkeinopolitiikan painopisteitä Ähtärissä ovat matkailu ja yritysten toimintaedellytysten luominen ja turvaaminen, niin että yritykset pystyvät säilyttämään olemassa olevat työpaikat ja luomaan niitä lisää. Lisäksi tavoitteena on edesauttaa uusien yritysten perustamista ja yritysten saamista kaupunkiin.

Elinkeinopäällikkö neuvoo yrittäjiä liiketoimintasuunnitelman tekemisessä, yrityksen perustamisessa, rahoitushakemusten täyttämässä ja toimitilavaihtoehtojen selvittämisessä sekä on mukana kehittämishankkeiden koordinoinnissa ja uusien yritysten aktiivisessa hankinnassa. Alkavan yrittäjän palvelut tuottaa Etelä-Pohjanmaan Uusyrittäjäkeskus Neuvoo Antava. Lisäksi alueellisen hanketoiminnan kautta Ähtäriin kanavoituu lisätöpanosta oman henkilöstön lisäksi. Elinkeinopäällikkö palvelee ”lähimmän luukun periaatteella” joko hoitamalla asian itse tai neuvomalla erityisasiantuntijan luokse. Kaupunginjohtaja ja talousjohtaja toimivat myös aktiivisesti elinkeinopolitiikan edistäjinä.

Kehittämistoimenpiteissä hyödynnetään Euroopan aluekehitysrahastoa (EAKR), Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastoa sekä Euroopan sosiaalirahaston (ESR) osarahoittamia ohjelmia. Kaupunki lähtee mukaan sellaisiin kehittämishankkeisiin, joiden koetetaan olevan hyödyksi asukkaille ja kaupunkimme yrityksille.

Kaupungin ja yritysten/yrittäjien välinen yhteistyö

Kaupunki on aloitteellinen ja aktiivinen yritysten ja kaupungin sekä yrittäjien välisen yhteistyön ja tiedonkulun varmistamiseksi sekä parantamiseksi. Lisäksi kaupunki pyrkii olemaan aktiivinen ja aloitteellinen kaikessa ulkopuolisessa elinkeinoja edistävässä sidosryhmäyhteistyössä. Toimintamuotoina tiedonkulun lisäämisessä ovat olleet kaksi kertaa vuodessa pidettävät Yrittäjäaamiaiset, Elinkeinopäällikkö tiedottaa -sähköpostitiedotteet yrittäjille, elinkeinopäällikön ja kaupunginjohtajan tekemät yrityskäynnit, Uuden yrittäjän tervetulo paketti, jonka elinkeinopäällikkö on vienyt yritykseen, uusien yrittäjien aamukahvitilaisuus, Elinkeinoryhmän kokoontumiset kaksi kertaa vuodessa, sekä lukuisat palaverit yrittäjien kanssa eri teemojen ympärillä.

Kaupunkistrategiassa 2014 on lisäksi painotettu yritysten kansainvälistymistä ja yhteistyötä. Ähtärissä toimiikin useita yrityksiä, jotka toimivat kansainvälisillä markkinoilla. Lisäksi matkailun myötä Ähtäri on kansainvälistynyt. Kaupunki pyrkii kaikin käytettävissä olevin keinoin tukemaan kansainvälistymiseen ja kasvuun tähtääviä yrityksiä.

Yritysten rahoitus ja avustukset

Yritysten kehittämistoimenpiteissä kaupunki hyödyntää Euroopan aluekehitysrahastoa (EAKR), Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastoa sekä Euroopan sosiaalirahaston (ESR) osarahoittamia ohjelmia. Kaupunki voi niin harkitessaan lähteä mukaan sellaisiin kehittämishankkeisiin, joiden koetaan olevan hyödyksi asukkaille ja kaupunkimme yrityksille. Kaupunki harkitsee maksavansa kuntaosuuden sellaisesta EU-hankkeesta (EAKR/ESR), johon ähtäriläisyritys lähtee mukaan.

Kuntalain velvoittamana Ähtäriin kaupunki ei myönnä yrityksille kehittämisavustuksia, lainaa, lainantakauksia eikä kunnallistekniikan maksuissa alennuksia. Kaupunki voi myöntää lainaa tai lainantakauksia ainoastaan kaupunkikonsernin omille yrityksille. Aikaisemmin kaupungin lainoittaman teollisuuskiinteistön omistajanvaihdostilanteessa kaupunki voi niin harkitessaan siirtää lainan uudelle omistajalle alkuperäisillä ehdoilla. Myydessään tai ostaessaan teollisuus/toimitiloja kaupunki harkitsee hinnoittelun yrittäjäystävällisesti EU:n valtiontukisäännöt huomioiden.

Yrittäjyyskasvatus/-koulutus

Yrittäjyyskasvatus huomioidaan koulujen opetussuunnitelmissa ja yrittäjyyskasvatusta annetaan nuorille läpi koko opetuksen. Yrittäjyyskasvatusta peruskoulussa ja lukiossa lisätään. Yrittäjyyskasvatuksen yksi monista tavoitteista on edesauttaa uusien yritysten perustamista ja yritystoiminnan jatkuvuutta muun muassa omistajanvaihdostilanteissa.

Elinkeinotoimi on järjestänyt yhteistyössä muun muassa Etelä-Pohjanmaan Maakuntakorkeakoulun, Kauppakamarin ja Etelä-Pohjanmaan Yrittäjien kanssa erilaisia teemakoulutuksia yrittäjille. Viime vuosien aikana toteutuneita tai suunnitteilla olevia koulutusteemoja ovat muun muassa osuuskunta yrittäjyys, maatala yrityksenä, maatalousyhtymän perustaminen, maatalouden liitännäiselinkeinot, taloushallinto, sosiaalinen media yrittäjän apuna sekä omistajanvaihdos. Koulutus- tarpeiden kartoitus on jatkuvaa toimintaa.

Kehittämishankkeet

Elinkeinotoimi suunnittelee ja toteuttaa omia kehittämishankkeita elinkeinoihin liittyvien kunta-kohtaisten erityiskysymysten ratkaisemiseksi tai yleishyödyllisiä hankkeita yleisen viihtyvyyden parantamiseksi. Hankkeet suunnitellaan palvelemaan erityisesti yritysten kasvua ja kansainvälistymistä ja Ähtärin vetovoiman lisääntymistä.

3. Brändi – kaupunkikuvaa rakentamassa

Ähtärissä käynnistetään kaupungin kokonaisvaltainen brändityö vuonna 2016. Brändi tarkoittaa tavaran tai palvelun ympärille kehittyneitä mielikuvaa tai mainetta. Markkinoimalla kaupungit pyrkivät saavuttamaan hyvän kaupunkimaineen, joka auttaa niitä elinvoiman kehittämisessä. Hyvämaineinen kaupunki on vetovoimainen niin asukkaiden, matkailijoiden, yritysten kuin sijoittajienkin mielestä. Kaupunkimaine koostuu monista osatekijöistä, kuten kaupungin palveluiden tasosta, talouden tilanteesta ja miljööstä.

Ähtärin matkailullisen identiteetin ja maineen kehittäminen aloitettiin vuonna 2014 Ähtäri Zoo brändin rakentamisella, jossa kansallisesti tunnetun perhematkailukohteen konseptia alettiin rakentaa. Ähtärin matkailun toimijat ja yrittäjät ovat olleet mukana konseptien kehittämisessä. Brändin kärki on Ähtäri Zoo, jonka alle on kerätty alueen oheispalvelut. Kehitystyön tuloksena perustettiin matkailun myynti- ja markkinointiyhtiö Ähtärin Zoo Resort Oy, joka tulevaisuudessa koordinoi matkailuun ja tapahtumiin liittyvää toimintaa. Matkailun kehittämiseksi on käynnistetty uusia hankkeita. Tästä esimerkkinä on Eläinpuiston Pandakarhu - hanke. Onnistuessaan hanke tuo työpaikkojen ja elinvoiman kasvun lisäksi sekä valtakunnallista että kansainvälistä näkyvyyttä mediasa.

E-Ähtäri -hanke on saanut näkyvyyttä valtakunnallisesti. Sähköisten palveluiden lisääminen yritysten ja asukkaiden käyttöön pilottikoikeiluna antaa mahdollisuuden kehittää palveluita ja vastata yhä paremmin asiakkaiden tarpeisiin. Hankkeen yhteydessä lanseerattu ”Kaiken takana on palvelu” -ajatus vahvistaa ähtäriläistä tapaa toimia ja yrittää. Vuonna 2014 päättyneessä AluKehitysohjelma 1 -hankkeessa ähtäriläiset venealantoimijat visioivat Ähtärin teollista brändiä ideoimalla Made in Ähtäri -sloganin, joka näkyy nyt myöhemmin myös Ähtärin kaupunkistrategiassa.

Ähtäri on mukana Kunta elinvoiman johtajana -hankkeessa, jossa kehittämistehtävää on lähestytty kaupunkitilan elävyyden, liikenteen, asumisen ja täydennysrakentamisen sekä elinkeinojen ja palveluiden kautta.

4. Nykytilan kuvaus

4.1 Alue

Ähtärin kaupunki sijaitsee Etelä-Pohjanmaan maakunnan itäosassa, noin 85 km:n etäisyydellä maakuntakeskuksesta Seinäjoesta. Seudun erityispiirteisiin kuuluu runsasjärvisyys ja -mäkisyys siirryttäessä Keski-Suomen aluetta kohti. Kaupungin pinta-ala on 909,95 km², josta 105,02 km² on vesistöjä. Metsät peittävät kolme neljäsosaa kaupungin maa-alasta ja peltoa on runsaat kuusi prosenttia.

Kaupunki sijaitsee kolmen maakunnan rajalla, mikä luo mahdollisuuksia yhteistyön tekemiseen Etelä-Pohjanmaan kuntien lisäksi Keski-Suomen ja Pirkanmaan alueen kuntien kanssa. Toisaalta sijainti on haaste, sillä hallinnollisesti eri maakuntien puolella sijaitsevien kuntien kanssa kuntayhteistyö on vähäistä.

Ähtäri on liikenteellisesti Vaasa - Jyväskylä -valtatie (vt 18) ja Virrat - Pietarsaari -kantatie (kt 68) risteyksessä. Vt 18 on merkittävä osa Suomen poikittaisliikennettä ja tärkeä osa muun muassa Seinäjoen ja Jyväskylän välisissä yhteyksissä. Ähtäriin maantieteellistä saavutettavuutta lisää myös Haapamäki – Seinäjoki -rata, jolla Ähtäriin on kolme pysähdyspaikkaa: Ähtäriin keskusta, Myllymäki ja eläinpuisto – Zoo. Radan käytön lisääminen sekä henkilö- että tavaraliikenteessä on Ähtäriin tulevaisuuden kannalta tärkeää. Lähin reittiliikenteen lentokenttä on Jyväskylässä (120 km) ja lähin merisatama sijaitsee Vaasassa (165 km).

Ähtäriin on järvisyydestä johtuen runsaasti kesäasuntoja noin 1.400 kpl, mikä on lähes puolet vakinaisten asuntokuntien määrästä, 2957 kpl. (Tilastokeskus 2012.) Mökkeilyä ja matkailua käsittelevän tutkimuksen mukaan Kuusiokunnissa vapaa-ajan asunnolla yövytään keskimäärin 54 vuorokautta vuosittain ja vapaa-ajan asukkaiden Ähtäriin kohdistuva ostovoima on noin 2,5 M€/v. (Mökkeilyä ja Matkailua; Vapaa-ajan asukkaiden matkailupalvelujen ja rahan käyttö Etelä-Pohjanmaalla -tutkimus, (2014), Matko 3 -hanke. Ähtäriin kaupallinen selvitys 2013, Santasalo Oy). Kesäasukkaat pyritäänkin ottamaan huomioon muun muassa lähettämällä heille infoa Ähtäriin kesätahtumista kesäasukaspostituksella ja järjestämällä kesäisin kesäasukastilaisuus.

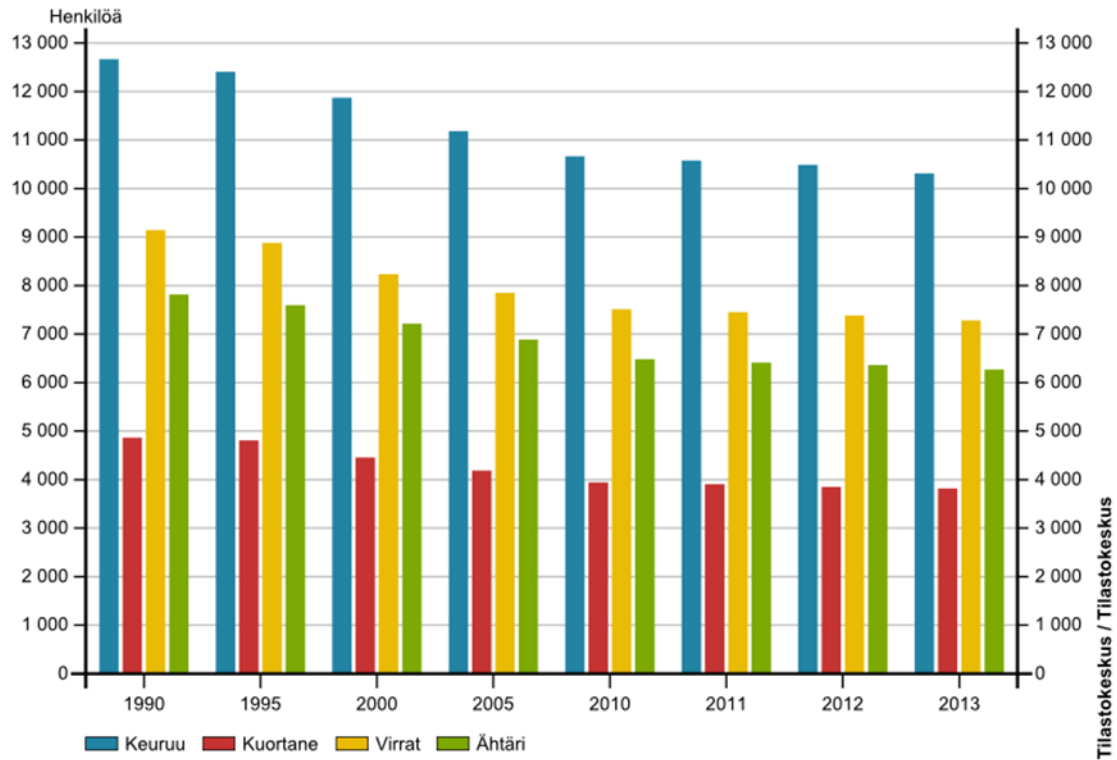
4.2 Väestö

Ähtäriin kaupunki kärsii muiden maaseutumaisten kuntien tapaan väestön vähenemisestä ja ikääntymisestä. Huoltosuhde on nousemassa väestön ikääntymisen vuoksi. Ähtäriin väkiluku laski v. 2013 1,4 % (92 henkilöä) ollen vuoden lopussa 6271 henkilöä. Kuusiokuntien väkiluku pieneni 1,0 % (235 henkilöä). Koko maakunnan väkiluku pieneni 81 henkilöllä.

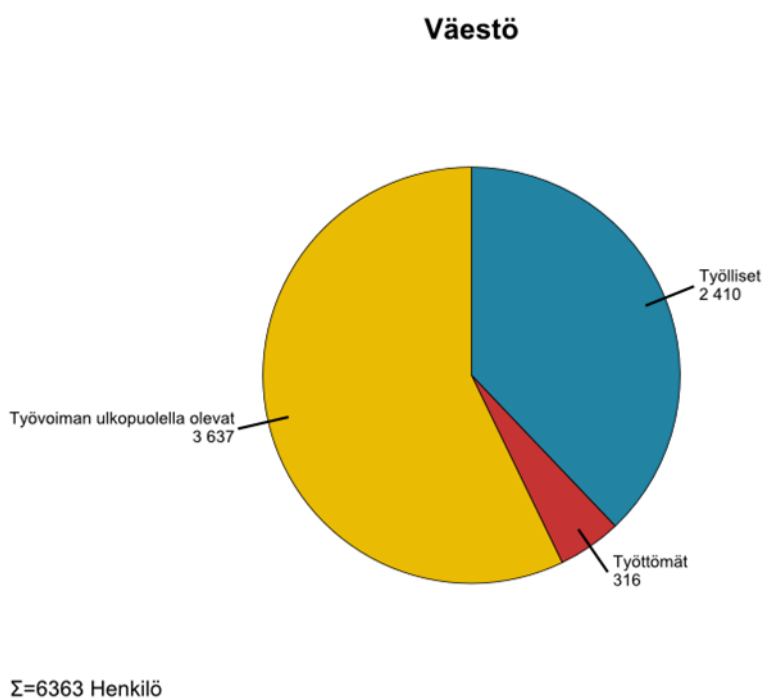
Koko maassa 65-vuotta täyttäneiden osuus v. 2013 oli 19,4 %. Ähtäriin vastaava osuus oli 25,8 %. Ähtäriin oli eläkkeellä olevia 31,8 % v. 2012. Alavudella eläkkeellä olevia oli 29,9 % ja Kuortaneella 33,9 %. Koko valtakunnan taso oli 24,2 %. Koko maassa 0-14 -vuotiaiden osuus oli 16,4 %, Ähtäriin 15,1 %. Taloudellinen huoltosuhde eli työvoiman ulkopuolella olevien suhde työllisten määrään oli vuoden 2012 lopussa koko maassa 1,29. Ähtäriin huoltosuhde oli 1,64.

Ähtäriin väkiluvun vähenemisen katkaisemiseksi alueelle olisi saatava ennen kaikkea uusia työpaikkoja, joiden myötä muuttovirta saataisiin kääntymään positiiviseksi. Lisäksi asuntotarjonta tulee olla monipuolinen, jotta Ähtäri asuinpaikkana olisi vetovoimainen. Erityisesti ähtäriläiset metallialan yritykset kärsivät jatkuvasti ammattitaitoisen työvoiman puutteesta.

Väestö

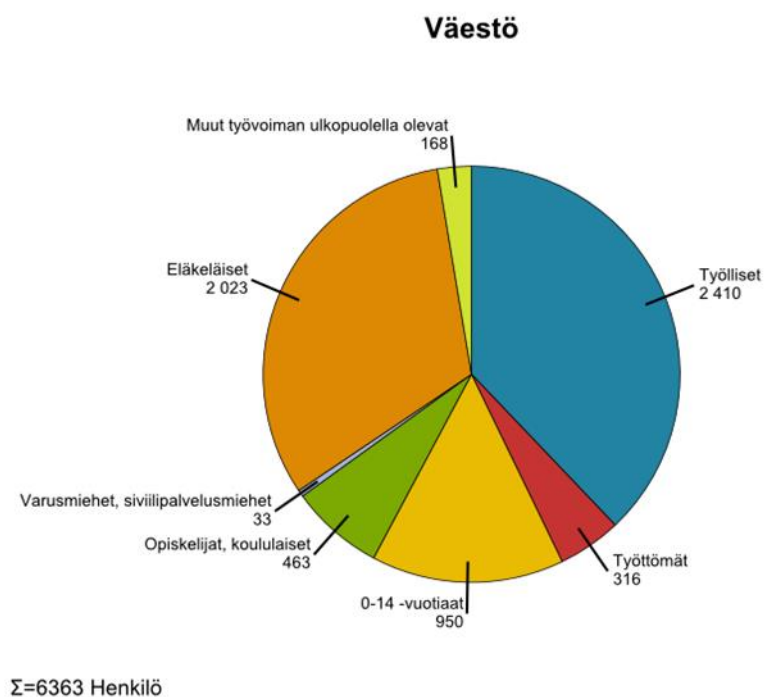

Kuva 1: Ähtäriin väkiluvun kehitys verrattuna naapurikuntiin.

Tilastokeskus / Tilastokeskus - Työssäkäyntitilasto

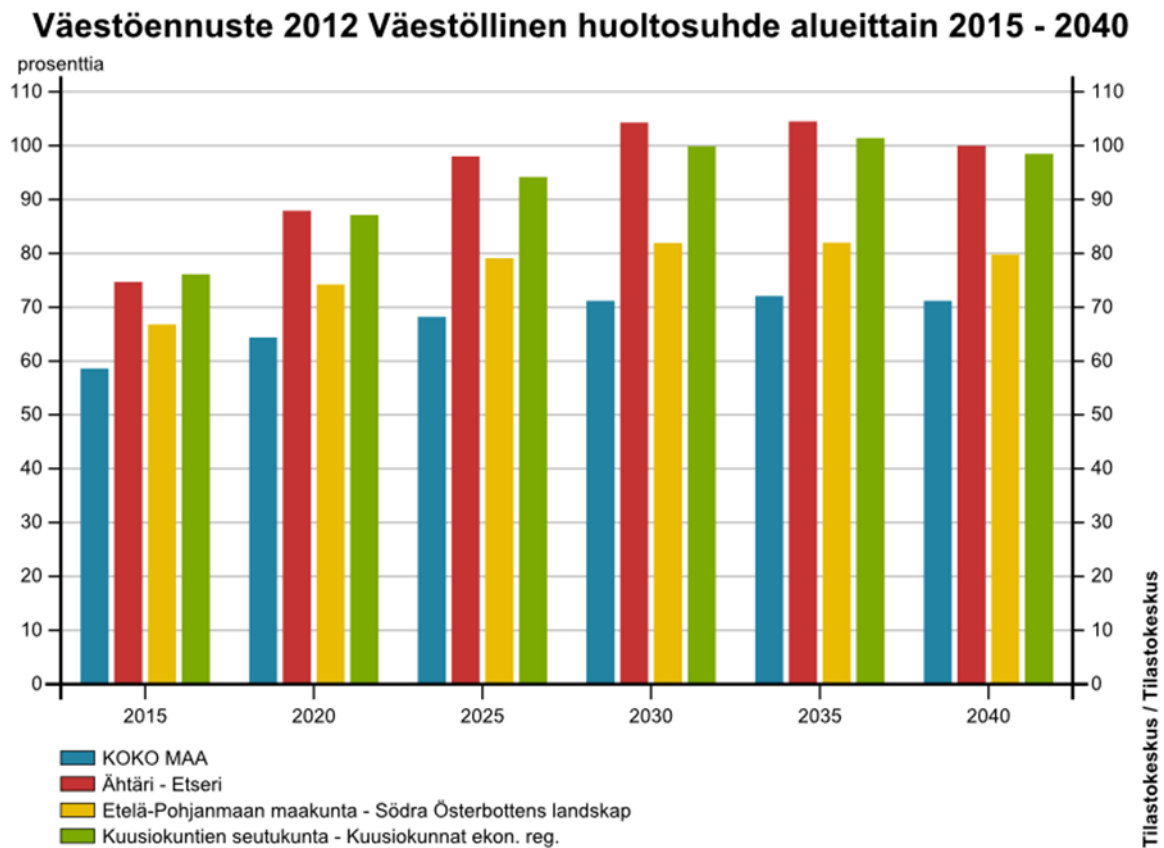
Kuva 2: Ähtärin väestö v. 2012 pääasiallisen toiminnan mukaan (työlliset, työttömät, työvoiman ulkopuolella olevat).

Tilastokeskus / Tilastokeskus - Työssäkäyntitilasto

Kuva 3: Ähtärin väestö v. 2012 pääasiallisen toiminnan mukaan eri ryhmiin eriteltynä.

Tilastokeskuksen vuonna 2012 laatiman väestöennusteen mukaan Ähtärin väkiluku laskee vuodesta 2014 vuoteen 2040 mennessä 14,4 % eli 892 henkilöllä. Tällöin asukasluku olisi 5.286 henkilöä. Ennusteen mukaan väestöllinen huoltosuhde eli alle 15-vuotiaiden ja 65+ vuotta täyttäneiden määrän suhde 15-64 -vuotiaiden määrään, nousee yli 100 %:n.

Kuva 4: Väestöllinen huoltosuhde eli alle 15-vuotiaiden ja 65+ vuotta täyttäneiden määrän suhde 15-64 -vuotiaiden määrään

4.3 Yritys- ja elinkeinorakenne

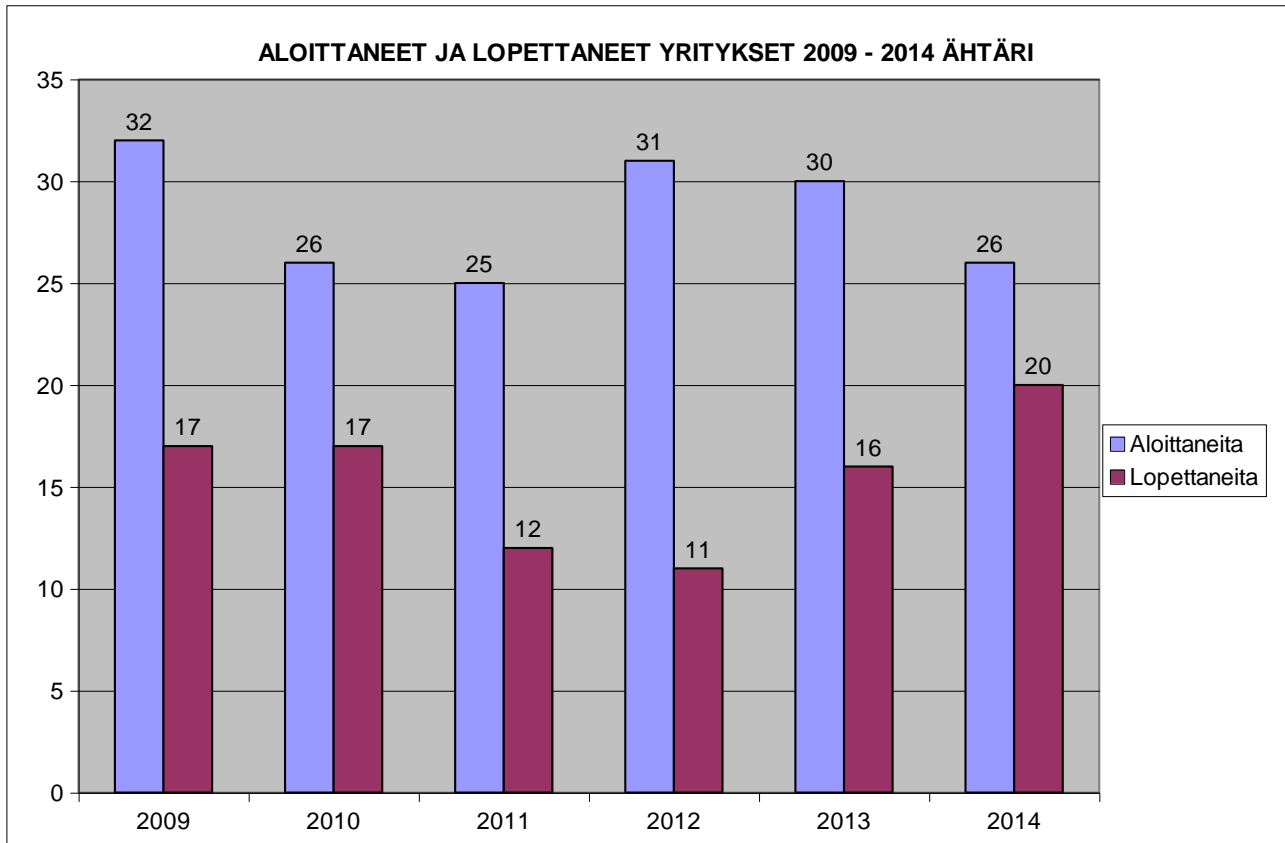
Etelä-Pohjanmaalla alkutuotannon osuus elinkeinorakenteessa on valtakunnallisesti suuri. Se on kuitenkin vähentynyt jatkuvasti 2000-luvulla jalostuksen ja palveluiden osuuden lisääntyessä. Ähtärissä alkutuotannon osuus on pieni verrattuna Etelä-Pohjanmaan useisiin kuntiin. Jalostustoiminta on suurelta osin tuotantolähtöistä, perinteistä tekniikkaa käyttävää kotimarkkinateollisuutta, mutta toisaalta erityisesti veneteollisuudessa on useampia vientiä harjoittavia yrityksiä ja Ähtärissä onkin maakunnallisesti vertailtuna korkea vientiaste. Vain Alajärvellä, Vimpelissä, Kauhavalla ja Seinäjoella vienti/asukas on suurempi. Pääosa Ähtärin teollisuudesta on teknologiateollisuutta. Vuoden 2013 tilaston mukaan kaupungissa on 19 metallituotteita valmistavaa yritystä sekä 7 muiden laitteiden ja kulkuneuvojen valmistajaa. Sahatavaran sekä puutuotteiden valmistajia on 12 kpl. Elintarvikealan jalostustoiminta on vähäistä (2 yritystä). Jalostuksen työpaikkojen määrä kasvoi tasaisesti 2000-luvun alkupuolella, laski v. 2008 - 2009 taantuman aikana, mutta on lähtenyt viimeisimpien tilastojen mukaan uuteen nousuun.

Palvelualalla korostuu julkinen sektori, joka pääasiallisesti muodostuu terveys- ja sosiaalipalveluista, sivistyspalveluista sekä julkisen hallinnon ja maanpuolustuksen palveluista. Yksityisen palvelualan sektoreista erottuu suurimpana tukku- ja vähittäiskauppa, rakentaminen sekä hallinto- ja tukipalvelut, mutta myös kuljetus ja varastointi sekä majoitus- ja ravitsemustoiminta. Palvelualan työpaikkojen määrä on noussut vähitellen 2000-luvun alkupuolella, jonka jälkeen määrä on pysynyt melko tasaisena. Sekä yksityisen sektorin että julkisen sektorin työpaikkojen määrä on kasvanut samassa suhteessa 2000-luvun aikana. Matkailun osuus on ollut nousussa, joskin kaikkia alueen mahdollisuuksia ei vielä hyödynnetä. Ähtäri on kehittänyt viime vuosina matkailualaa määrätietoisesti. Ähtäri Zoo:n kävijämäärä on noin 150 000 henkilöä vuosittain, joten alueelle tulee suuri matkailijavirta, jossa olisi potentiaalia myös muiden matkailupalveluiden käyttäjiksi. Viimeisimpiä matkailun kehittämiskohteita Ähtärissä ovat muun muassa Naava Resortin loma-asunnot, Moksunniemen 18 -reikäiseksi laajennettu golf-kenttä oheispalveluineen sekä Flowpark-seikkailupuisto.

Ähtärissä alkutuotannon osuus työpaikoista on 9,9 %, jalostuksen 27,4 % ja palvelujen 61,5 % vuoden 2012 tilaston mukaan (uusin julkaistu). Alavudella vastaavat luvut ovat alkutuotanto 11,3 %, jalostus 21,8 % ja palvelut 65,6 %. Kuortaneella alkutuotannon osuus on 15,3 %, jalostuksen 24,7 % ja palvelujen 58,6 %. Valtakunnallisesti alkutuotannon työpaikkojen osuus on 3,4 %, jalostuksen 21,6 % ja palvelualan 73,8 %. Edelliseen vuoteen verrattuna Ähtärissä alkutuotannon osuus työpaikoista on noussut 0,8 %, jalostuksen alentunut 0,3 % ja palvelujen osuus vähentynyt 0,5 %.

Ähtärin työpaikkojen määrä (2.301 kpl) on pienempi kuin oman kunnan työllisen työvoiman (2.410) eli työpaikkaomavaraisuus on 95,5 %. Yritystoimipaikkoja oli vuoden 2012 tilaston mukaan 478 kappaletta, joista suurin osa oli kaupan alan (76 kpl), rakennusalan (69 kpl), teollisuuden alan (59 kpl), maa- ja metsätalouden (43 kpl), kiinteistöalan (37 kpl) sekä kuljetus ja varastointi alan (35 kpl) yrityksiä. Majoitus- ja ravitsemusalan yrityksiä oli 20 kpl.

Vuonna 2014 Ähtärissä perustettiin 26 uutta yritystä. Näistä yksi on maa- ja metsätalousyritys, yksi teollisuuden alan yritys ja 24 palvelualan yritystä. Palvelualan yritykset koostuvat muun muassa kaupan alan, kuljetusalan, lvi-alan sekä asennus- ja huoltoalan yrityksistä. Lisäksi neljä yritystä perustettiin matkailusektorille.

Kuva 5

Talouden taantumasta huolimatta vuosien 2009-2014 aikana Ähtärissä on aloittanut lukumääräisesti enemmän yrityksiä kuin on lopettanut.

4.4. Työvoima

Kuva 6: Ähtärissä työssäkäyvät, julkisen- ja yksityisen sektorin työpaikat toimialoittain vuonna 2012 (pendelöijät ovat mukana).

Taulukosta voidaan todeta, että vuosien 2007 – 2011 aikana kaikista työpaikoista teollisuus sekä terveys- ja sosiaalipalvelut ovat työllistäneet Ähtärissä eniten työllistä työvoimaa. Seuraavaksi tulevat maa-, metsä- ja kalatalous, tukku- ja vähittäiskauppa, koulutus, julkinen hallinto ja maanpuolustus sekä rakentaminen.

Kaikista työpaikoista noin 37 prosenttia on julkisen sektorin työpaikkoja, joihin kuuluvat terveys ja sosiaalipalvelujen, koulutuksen, julkisen hallinnon ja maanpuolustuksen työpaikat. Yhteensä näillä sektoreilla työskentelee noin 840 henkilöä (v. 2011). Tämä on merkittävä osuus työvoimasta ja tarkoittaa sitä, että edunvalvontaa ja toimenpiteitä näiden työpaikkojen säilyttämiseksi ja lisäämiseksi on aktivoitava.

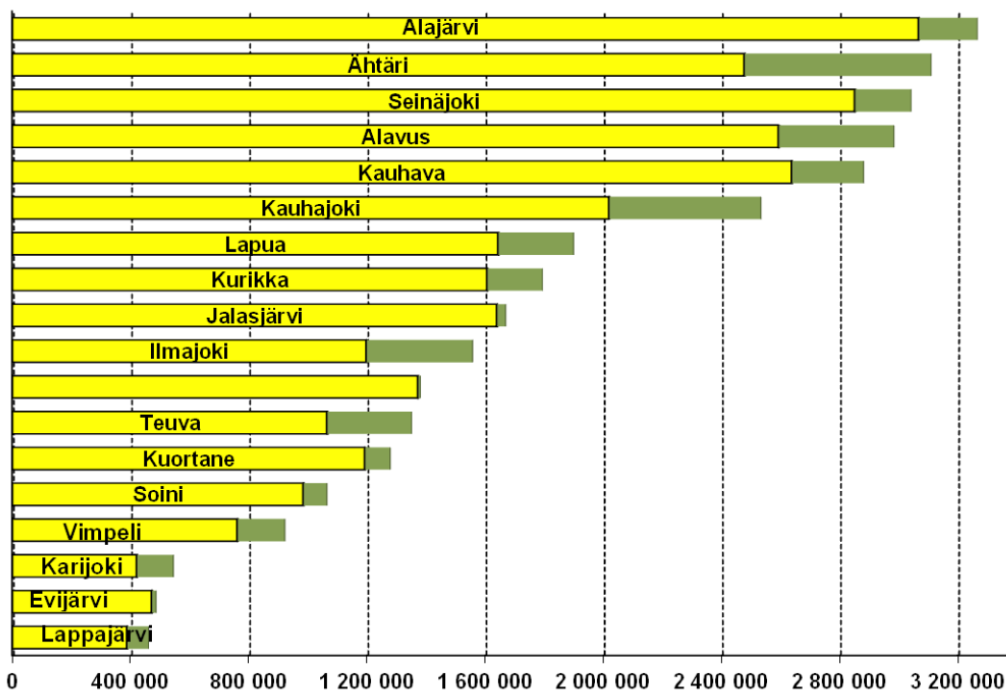
Ähtärin 10 keskeisintä toimialaa yritystoimipaikkojen, työpaikkojen ja liikevaihdon mukaan ovat seuraavat (pl. julkinen sektori) (Tilastokeskus 2012)

Toimiala	Yritystoimipaikat	Henkilöstö	Liikevaihto 1000 euroa
Teollisuus	58	425	67.534€
Tukku- ja vähittäis- kauppa	72	154	50.446€
Rakentaminen	61	129	19.527€
Maatalous, metsäta- lous ja kalatalous	171	168	6.186€
Maatalouden tuet ¹⁾			4.061€
Kuljetus ja varastointi	33	87	9.388€
Majoitus- ja ravitse- mistoiminta	21	82	7.802€
Sähkö-, kaasu- ja läm- pöhuolto, jäähdytyslii- ketoiminta	5	21	5.608€
Kaavoitustoiminta ja louhinta	6	9	4.945€
Ammatillinen, tieteel- linen ja tekninen toi- minta	25	36	2.673€
Terveys- ja sosiaalipal- velut (yksityiset)	19	20	1.614€
Yhteensä	471 kpl	1.131 hlöä	179.784 M€

1) Ähtärin maaseututoimen tilastot 2012. Maatalouden tulovirtojen osalta tulee huomioida, että varsinaisten liikevaihtotietojen lisäksi maatalouden tulotukien osuus on merkittävä, noin 4.061 miljoonaa euroa.

4.5 Yritystuet

ELY-keskuksen ja Leader-ryhmien myöntämät Maaseutuohjelman yritystuet vuosina 2007 -2014

Kuva 7: Maaseutuohjelma yritystuet 2007 – 2014 (pl. maatalouden investointituet)

Keltainen palkki = Ely-keskuksen myöntämät yritystuet

Vihreä palkki = Leader-ryhmien tuet

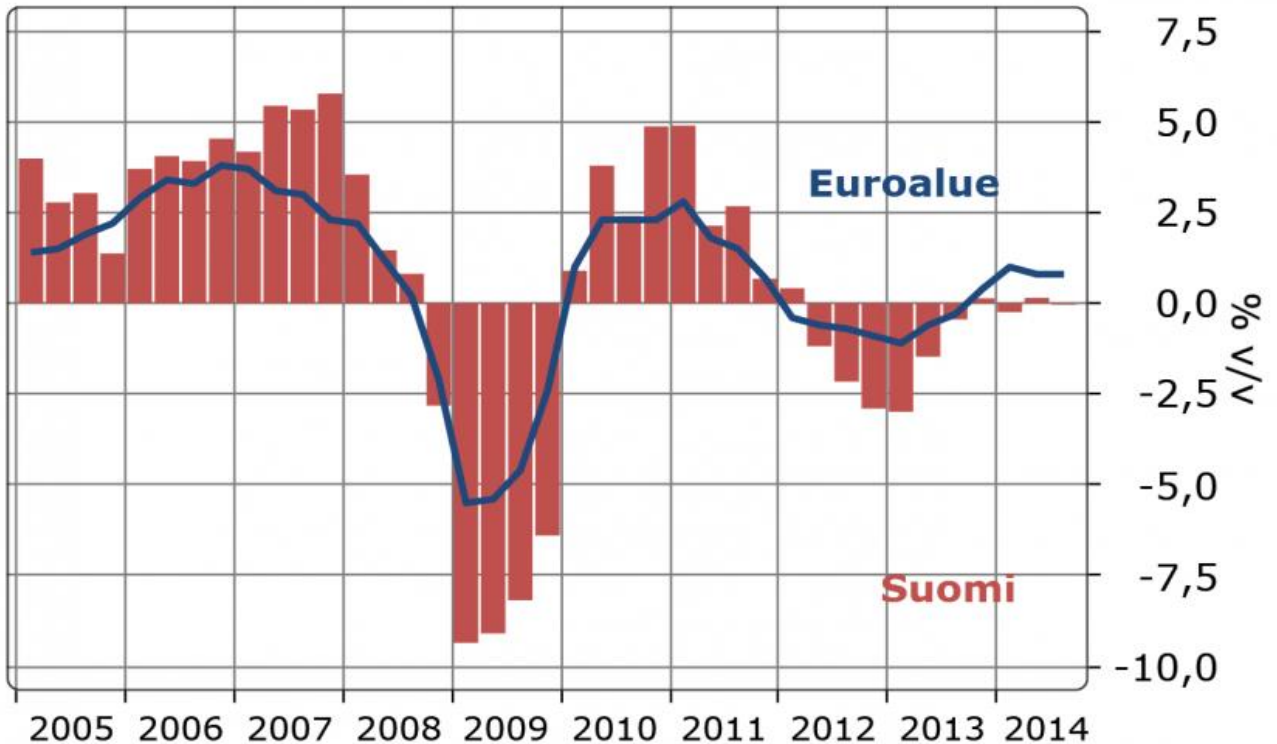
Ely-keskus myönsi koko Etelä-Pohjanmaalle yritystukia vuosina 2007 – 2014 yhteensä 27,0 M€ ja kaikki Leader-ryhmät yhteensä 3,6 M€. Kuten kaaviosta voidaan todeta, Ähtäriin on saatu viimeisen EU-ohjelmakauden aikana noin 3,1 M€ EU:n ja valtion rahaa yritysten kehittämiseen, josta noin 653.000 euroa on tullut Kuudestaan ry:n kautta Leader-tukena.

5. Yleinen taloudellinen kehitys Suomessa

Öljyn hinnan laskun herättämät toiveet piristymisestä maailmantaloudessa tukevat odotuksia siitä, että Suomenkin talous pääsisi kasvuun. Suomen talous on kuitenkin viime vuosina kuulunut euroalueen heikoimmin kasvavien tai eniten taantuvien joukkoon.

Suomen talouden käänneet ovat seuranneet varsin tiiviisti ympäröivän maailman kehitystä. Kun euroalueen talous taantuu, Suomenkin talous taantuu ja kun euroalueen kasvu kohenee, Suomenkin talouden kehitys paranee. Tämä ei tietysti ole kovinkaan yllättävää: Suomi on hyvin vientiveitoinen talous, jota heilauttaa herkästi muun maailmantalouden kehitys. Tämä kuvio ei ole viime vuosina muuttunut. Kun vuonna 2014 euroalueen talous kääntyi loivaan kasvuun, Suomenkin talous vakiintui.

BKT:n kasvu

© rogerwessman.com Lähde: Macrobond

Kuva 8

Suomen ja muun euroalueen suunta on ollut sama, mutta vauhti ei. 2014 oli kolmas peräkkäinen vuosi, jolloin Suomen BKT:n kasvu oli muuta Euroaluetta heikompi. Historiallisesti yleinen kaava on ollut se, että laskusuhdanteissa Suomen talous sukeltaa muita maita jyrkemmin ja noususuhdanteissa kasvaa muita ripeämmin. Suomen vienti on luonteeltaan erittäin suhdanneherkkää. Viemme ennen kaikkea investointitavaroita, joiden kysyntä yleensä tyrehtyy kaikkein jyrkimmin taantumassa.

Viimeisimmät Euroopan talouselämän luottamusluvut eivät kuitenkaan anna paljoakaan tukea positiivisille odotuksille. Suomen talouselämän luottamus on pysynyt selkeästi euroalueen keskiarvoa heikompana. Syytä tähän ei tietysti ole vaikea löytää: Venäjän taloustilanteen ripeä rapautuminen. Vienti Venäjälle voi hyvin puolittua tämän hetken ruplaturssin perusteella. Tämä hidastaisi Suomen BKT:n kasvua jo suoraan yli prosenttiyksiköllä.

Venäjä oli tietysti yksi selittävä tekijä sille, että Suomen talous pysyi vuonna 2014 heikompana kuin mitä euroalueen kehityksen perusteella olisi voinut toivoa. Jarruvaikutus oli kuitenkin silloin selkeästi pienempi, puolisen prosenttiyksikköä. (Market Noze, Roger Wessman 12.1.2015).

5.1 Suomen tavaravienti

Suomen tavaraviennin arvo oli syyskuussa 2015 tullin ennakkotilaston mukaan lähes 4,5 miljardia euroa eli 13 prosenttia pienempi kuin viime vuoden syyskuussa. Tuonti laski syyskuussa yhdeksän

prosenttia ja oli arvoltaan lähes 4,6 miljardia euroa. Tammi-syyskuun yhteenlaskettu vienti väheni neljä prosenttia verrattuna viime vuoden vastaavaan ajanjaksoon. Yhteenlaskettu tuonti vuoden alusta kutistui kahdeksan prosenttia.

Kauppataase oli syyskuussa 55 miljoonaa euroa alijäämäinen. Tammi-syyskuussa kauppataaseen ylijäämää on kuitenkin kertynyt 120 miljoonaa euroa. Viime vuoden syyskuussa kauppataase oli 204 miljoonaa euroa ylijäämäinen ja tammi-syyskuun vaje oli tuolloin hieman yli 1,5 miljardia euroa.

Kaikkien päätoimialojen vienti oli alamaissa syyskuussa. Tärkeimmistä tavararyhmistä ainoastaan kuljetusvälineiden ja paperimassan vienti kasvoi. Öljyjalosteiden ja värimetallien vienti väheni merkittävästi. Rauta- ja terästavaroiden viennin prosenttimääräinen jyrkkä pudotus johtui vertailukuukaudelle osuneesta suuresta yksittäisestä toimituksesta Yhdysvaltoihin. Raakaöljyn, metallien, lääkkeiden ja teollisuuskoneiden tuonnin arvo laski, kun taas sähkötekniisiä laitteita ja kuljetusvälineitä tuotiin vertailukuukautta enemmän.

Vienti EU-maihin laski syyskuussa yhdeksän prosenttia ja tuonti EU:sta kolme prosenttia. Samaan aikaan vienti EU:n ulkopuolelle putosi jopa viidenneksen ja tuonti EU:n ulkopuolelta puolestaan 17 prosenttia. Tammi-syyskuussa vienti EU-maihin on kutistunut kolme prosenttia ja ulkokaupan vienti kuusi prosenttia. Samalla ajanjaksolla tuonti EU-maista on säilynyt edellisvuoden tasolla kun taas tuonti EU:n ulkopuolelta on laskenut 17 prosenttia.

Tärkeimmistä kauppakumppaneista vienti kasvoi syyskuussa ainoastaan Saksaan. Vienti Yhdysvaltoihin ja Venäjälle putosi reilusti, ja laskua tilastoitiin myös Ruotsiin ja Alankomaihin. Tuonti saksasta ja Isosta-Britanniasta suureni, kun taas tuonti Venäjältä, Ruotsista, Kiinasta ja Yhdysvalloista heikkeni. (Tullin tilasto 9.11.2015)

Ähtäriäisten vientiyritysten tärkeimmät vientimaat ovat olleet Ruotsi, Norja, Venäjä, Saksa, USA, Ranska, Britannia ja Australia. Näistä maista ainoastaan Venäjän taloustilanne on huolestuttava vientiyritysten kannalta. Euroopan maista ainakin Saksan, Ruotsin ja Norjan talous on jo kääntynyt nousuun, joten näistä yrityksille tutuista vientimaista saattaisi löytyä mahdollisuuksia vientitoiminnan lisäämiseen.

5.2 Laskusuhdanteen menestyvät bisnekset

Suomen Kaupan Liitto kertoo, että talouden hiljentyminen näkyy muilla kaupan aloilla paitsi päivittäistavarakaupassa. Päivittäistavarakaupassakin on jouduttu sopeuttamaan tilaukset eikä isoja varastoja nykyään enää pidetä. Sen sijaan talouden hiljentyminen näkyy esimerkiksi autokaupassa, kodintekniikassa ja käyttötavarakaupassa. Laskusuhdanteessa kuluttajat harkitsevat tarkemmin mihin rahansa käyttävät. Ylellisyshyödykkeiden ostoa siirretään tuonnetuksi, koska ne eivät ole elämisen kannalta välttämättömiä hankintoja. Toisaalta kaikissa hankinnoissa korostuu laatu, sillä oletama on, että laadukas tuote palvelee käyttäjäänsä kauemmin. Kaupan alan yritysten liikevaihto supistui vuonna 2014 vajaan prosentin. Loppuvuodesta 2014 liikevaihdon lasku kiihtyi kaiken kokoisissa kaupan yrityksissä ja tammikuussa 2015 lasku oli 8,8 prosenttia.

Taantuma puree myös alan investointeihin. Hiipunut kysyntä ei rohkaise rakentamaan isoja kaupakeskuksia. Isoista kaupparyhmistä kuitenkin K-ryhmä ja S-ryhmä ovat ilmoittaneet vievänsä in-

vestointiohjelmansa läpi lähes muuttumattomina. Taloustilanne ajaa konkurssiin koko ajan lisää pieniä vaatekauppoja. Tämä on luonut kasvavan markkinan outlet- tyyppisille myymälöille. Outlet-myymälät tarjoavat valikoimissaan useimmiten tavaraa, joka on päätynyt kivijalkakaupasta takaisin maahantuojalle. Heikon taloudellisen tilanteen takia yhä useammat asiakkaat penkovat mieluusti outlet-tarjonnan läpi ennen normaalihintoihin taipumista. Toinen kasvava ala on verkkokauppa. Moni kauppias onkin perustanut verkkokaupan kivijalkamyymälänsä myynnin tueksi.

Tilastokeskuksen tuoreimpien suhdannetietojen valossa palvelujen liikevaihto kasvoi Suomessa vuonna 2014 yhteensä 2,8 prosenttia edellisvuoteen verrattuna. Loppuvuonna kasvu kiihtyi neljään prosenttiin. Vuonna 2014 palvelualan kasvu oli ainoastaan pienten ja keskisuurten yritysten varassa, kun taas suurten yritysten liikevaihto supistui. Toimialoista erityisesti ohjelmistoala ja tietopalveluala kasvattivat liikevaihtoaan.

Rakentamisen toimialan liikevaihto kasvoi vuonna 2014 yhteensä 2,1 prosenttia. Palvelualan tapaan myös rakentamisen kasvu nojautui pk-yrityksiin. Rakentamisen painopiste oli uudisrakentamisen sijaan korjausrakentamisessa. Päätoimialoista teollisuuden liikevaihto kehittyi vuonna 2014 heikoimmin: vähennys oli 1,7 prosenttia. Kuten kaupassa, myös teollisuuden yritysten liikevaihdon lasku syveni loppuvuonna. Heikkoa kehitystä ohjasivat lähes yksinomaan suuret yritykset.

Matkailun kasvu jatkuu maailman kriiseistä huolimatta. Työ- ja elinkeinoministeriön tuottaman matkailun toimialaraportin (10.12.2014) mukaan matkailu on yksi harvoja toimialoja, joka jatkaa kasvuaan yleisestä taloudellisesta tilanteesta huolimatta. Vuonna 2013 Suomessa rekisteröitiin yli 20 miljoonaa yöpymistä. Kansainvälisiä yöpymisiä näistä oli 5,9 miljoonaa, jossa oli kasvua noin prosentin verran vuodesta 2012. Kasvu tuli pääosin Aasiasta ja Japanista. Venäläiset matkailijat olivat vielä vuonna 2013 suurin ryhmä, mutta viime vuonna määrä putosi voimakkaasti. Ennusteet vuodelle 2015 puhuvat kuitenkin kasvun puolesta ja kasvua odotetaan jatkossa erityisesti Aasian markkinoilta ja Euroopasta. Matkailun peruskysyntä tulee edelleen kuitenkin kotimaasta. Viime vuoden rekisteröidyistä yöpymisistä 71 prosenttia tuli kotimaasta. Pitkällä aikavälillä kasvun mahdollisuuksia on kuitenkin vain kansainvälisillä markkinoilla.

6. Made in Ähtäri – kaupunkistrategia 2020 visio, perustehtävä, arvot ja strategiset linjaukset

6.1 Ähtäriin kaupungin visio 2020

Itsenäisessä Ähtärissä on vetovoimaa

6.2 Ähtäriin kaupungin toiminta-ajatus

Ähtäri on matkailustaan ja hyvistä palveluista sekä monipuolisesta elinkeinorakenteesta tunnettu väljän asumismukavuuden tarjoava luonnonläheinen palvelukeskus, joka tarjoaa vakinaisille ja loma-asukkaille laadukkaat ja monipuoliset koulutus-, sosiaali-, terveydenhuolto- ja vapaa-ajan palvelut. Ähtäri luo edellytykset koulutuksen kautta kehittämislle, yrittäjyyden edistymislle sekä turvallisille ja viihtyisille elinolosuhteille.

6.3 Ähtärin kaupungin arvot

VASTUULLISUUS JA OIKEUDENMUKAISUUS

Tehdään se mitä luvataan, toimitaan avoimesti, demokraattisesti ja oikeudenmukaisesti. Tarkoitus on, että kaupunki kohdentaa resurssinsa vastuullisesti.

KESTÄVÄ KEHITYS

Kestävä kehitys tarkoittaa hyvien elinmahdollisuuksien turvaamista nykyisille ja tuleville sukupolville. Ratkaisuissa ja päätöksenteossa huomioidaan ekologiset näkökulmat ja oikeudenmukaisuus sekä pidetään talous tasapainossa.

POSITIIVISUUS JA AKTIIVISUUS

Kaupungin henkilökunnan positiivisuus, omakohtainen innostus työhön, halu tuloksiin edesauttavat sovittujen tavoitteiden saavuttamisessa. Asukkaiden positiivisuus ja aktiivisuus myötävaikuttaa toiminta-ajatuksen toteutumiseen.

6.4 Ähtärin kaupungin strategiset linjaukset

Talous

- Kehitetään talousarvion ja tilinpäätöksen laadintaa kaupunkistrategian mukaan
- Kehitetään ja säännönmukaistetaan talouden seuranta, raportointia ja ennustettavuutta
- Tehdään omistajapoliittiset linjaukset
- Kuntayhtymät laativat talouden tasapainottamiseen ja tuottavuuden nostamiseen tähtäävän ohjelman tuleville vuosille.
- Hoidetaan taloutta kestävästi

Palvelurakenne

- Ähtärin kaupunki jatkaa itsenäisenä kaupunkina kuntarakennelain toimeenpanon jälkeenkäin.
- Tavoitteena kustannustehokas ja laadukas organisaatio- ja palvelurakenne
- Hyödynnetään tieto- ja viestintätekniikkaa

Henkilöstö

- Ymmärretään henkilöstön merkitys keskeisimpänä voimavarana
- Tuetaan henkilöstön työssä jaksamista ja työhyvinvointia
- Otetaan käyttöön toiminnan seurantajärjestelmä
- Selkiytetään johtamista organisaation kaikilla tasoilla

Asukkaiden hyvinvointi ja osallisuus

- Vahvistetaan Ähtärin vetovoimaisuutta
- Ylläpidetään ja kehitetään laadukkaita palveluja
- Vaalitaan kulttuuri- ja kirjastotoimintaa sekä liikuntaa ja muuta harrastustoimintaa

- Luodaan yhdessä toimimisella positiivista virettä
- Etsitään keinoja asukkaiden osallisuuden mahdollistamiseksi, kehitetään viestintää
- Kehitetään monipuolista koulutustarjontaa

Ympäristön hyvinvointi

- Varmistetaan ympäristön ja vesistöjen puhtaus myös jatkossa
- Hyödynnetään kestävän käytön mukaisesti ympäröivää luontoa asukkaiden ja matkailijoiden viihtyvyyden lisäämiseksi
- Tarjotaan kiinnostavaa ja riittävää tontti- ja tilatarjontaa koko Ähtärissä

Yritysten ja yhdistysten hyvinvointi ja kilpailukyky

- Kehitetään keskustaajaman vetovoimaisuutta
- Tuetaan kansainvälistymistä
- Kehitetään matkailu- ja metalliteollisuutta, kauppaa sekä maa- ja metsätaloutta
- Vahvistetaan yhtenäistä Ähtäri-brändiä
- Päivitetään elinkeinostrategia

7. Ähtärin kaupungin elinvoimaohjelman 2016-2020 visio

”Ähtärin kaupunki on yrittäjälle ja yritykselle luotettava kumppani yrityksen elämänkaaren kaikissa vaiheissa”

Ähtärin kaupungin elinvoimaohjelman 2016-2020 perusta/pohja on Made in Ähtäri-kaupunkistrategia 2020. Strategian vision, toiminta-ajatuksen, arvojen sekä strategisten linjausten ”avaamisen” myötä päädyttiin johtopäätökseen siitä, että edelleen vuoden 2010 elinkeino-ohjelman visio ”Ähtärin kaupunki on yrittäjälle ja yritykselle luotettava kumppani yrityksen elämänkaaren kaikissa vaiheissa” on tavoittelemisen arvoinen. Seuraavien lukujen sisällöt asettavat tavoitteet (luku 9), priorisoivat toimenpiteet (luvut 8 ja 10) ja ylipäättänsä toimivat suunnannäyttäjä elinkeinotoimen päivittäiselle toiminnalle.

8. Ähtärin elinkeinokatsaus

Suurimmat työnantajat Ähtärissä vuonna 2015

Ähtärin kaupunki	julkiset palvelut	320
Fiskarsin Inhan Tehtaat Oy Ab	veneiden valmistus	135
6 TK, Ähtärin terveyskeskus	terveydenhuoltopalvelut	114
EPSHP	terveydenhuoltopalvelut	100
Puolustusvoimien Logistiikkalaitos		99
Tankki Oy	metallisäiliöiden valmistus	70
Seinäjoen koulutuskuntayhtymä	ammattillinen koulutus	62
Terhitec Oy / Silver-veneet	veneiden valmistus	45
REMU Oy	seulakauhat, kelluvat kaivinkoneet	40
Muovilami Oy	lujitemuoviovien valmistus	39
	yht.	1024

Tilastotiedon mukaan (2012) Ähtärin kokonaistyöpaikkamäärä oli 2301 kpl. Tähän suhteutettuna kaupungin suurimmat työnantajat työllistävät noin 44 % koko työllisestä työvoimasta. Julkisen sektorin työpaikkoja näistä (2301 kpl) on noin 30 %.

8.1 Teollisuus ja jalostus

Ähtärin teollinen toiminta perustuu suurelta osin teknologiateollisuuteen, josta muodostuu alueen suurin arvonlisäys aluetilinpitotilaston mukaan. Suurin toimiala on alumiiniveneeteollisuus ja siihen liittyvä alihankintayritysketju. Venetehtaat työllistävät yhteensä noin 190 henkilöä ja sen lisäksi tulevat alihankintayritysten työntekijät, joten venealan työllistävä vaikutus on kaupungissa suuri. Ähtäriä pidetään Euroopan suurimpana veneeteollisuuskeskittymänä, joten venealan kehittyminen ja alihankintaa tekevien yritysten saaminen alueelle ovat kaupungille tärkeitä asioita. Veneeteollisuus on kuitenkin suhdanneherkkä ala ja viimeiset pari vuotta ala on kamppailut pienenevän tilauskannan kanssa. Tämä on näkynyt viime vuosina lomautettujen määrän nousuna ja myös työntekijöiden irtisanomisina. Tuotannon ja tuotteiden kehittäminen, teknologiatason nosto sekä innovatiivinen tuotekehitystyö ovat avainsanoja alan kilpailukyvyyn parantamiseksi. Talouden käännyminen nousuun veneiden päävientimaissa Saksassa, Ruotsissa ja Norjassa antaa jälleen uskoa tulevaisuuteen ja jopa tilauskannan kasvuun.

Ähtärissä on muitakin metallin jatkojalostajia. Täällä valmistetaan metallisäiliöitä elintarviketeollisuudelle, seulakauhoja ja kelluvia kaivinkoneita sekä erilaisia komponentteja metalliteollisuuteen alihankintana. Merkittävää tuotantoa paikkakunnalla on myös lujitemuoviovien valmistuksessa. Nämä yritykset ovat kasvuyrityksiä, joiden liikevaihdosta suurin osa tulee kansainvälisiltä markkinoilta. Yritykset työllistävät Ähtärissä tällä hetkellä yhteensä runsaat 170 henkilöä. Muiden alojen jatkojalostuksen osuus on kaupungissa pienempi. Lukumäärältään puuta jalostavia yrityksiä on

kuitenkin 12 kpl, joten alalla on työllistävä vaikutus alueella. Kuusiokuntien alueella puuteollisuuden kautta tuleva jalostuksen arvonlisäys on noin 50 % metalliteollisuudesta. Arvonlisäyksen määrää voidaan pitää merkittävänä, joten teollisuuden jalostustoiminnan ohella on syytä huomioida myös puuala.

Alueen teollisuuden kasvun ja kilpailukyvyn tukeminen jalostuksen arvonnousun kautta ja teollisuuden monipuolistaminen uusia toimialoja kehittämällä ovat keskeisiä kehittämistoimenpiteitä tulevaisuudessa. Teollisuuden monipuolistaminen pienentää riskiä taloudellisten taantumien aikana. Nousevia toimialoja alueella voisi olla muun muassa uusiin materiaaleihin ja materiaalien uusiokäyttöön, esimerkiksi muovin ja puun yhdistelmiin, perustuva teollisuus. Uusia yrityksiä tulee saada alueelle erityisesti korkeaa teknologiaa käyttäviltä aloilta. Eri teollisuuden alojen yhteistyön kautta voi syntyä uutta liiketoimintaa, koska erityisesti toimialojen rajapinnoilta syntyy uusia innovaatioita. Esimerkkinä tästä voisi mainita monimateriaalituotteet.

Alueella on myös pieniä käsityöyrityksiä, joilla on työllistävä vaikutusta. Muun muassa keramiikkaan, kudontaan ja lahjatavaroiden valmistukseen keskittyneet yritykset ovat tervetulleita ottamaan osansa kasvavien matkailijavirtojen mukanaan tuomista euroista. Näiden yritysten tuotekehityksen tukeminen, esimerkiksi design-tyyppiseen suuntaan, voisi tuoda nostetta alalle.

Teollisuuden ja jalostuksen kehittämistoimenpiteet Ähtärissä:

Kaupunki mahdollistajana:

- yhteistyön koordinointi
- yritysten verkostoitumisen ja yhteistyön tukeminen
- uusien yritysten/yrittäjien saaminen eri teollisuuden aloille ja jalostukseen (esim. teknologia)
- tulevaisuuden ennakoiminen
- kasvuyritysten tukeminen
- logistiikan kehittäminen
- toimitilojen saatavuuden varmistaminen

Koulutus ja osaaminen:

- ammattitaitoisen työvoiman turvaaminen, yhteistyö Sedu ja Tredu
- yritysten liiketoiminta- ja markkinointiosaamisen lisääminen koulutuksen avulla
- teknologisen tason ja osaamisen edelleen kehittäminen, tuotannon laadun parantaminen
- teollisuuden innovaatiotoiminnan ja tuotekehityksen tehostaminen, asiakas- ja markkina-lähtöinen kehittäminen, ml. pienet käsityöyritykset
- kummiyritysten löytäminen oppilaitoksille mm. harjoittelua varten
- hallitustyöskentelyn tehostaminen yrityksissä

Verkostot ja yhteistyö:

- yritysten jalkautuminen kouluihin
- yrityskummien/sparraajien löytäminen yrityksille

Myynti ja markkinointi:

- messuille osallistuminen (työvoiman saanti, verkostoituminen, esittäytyminen)
- yhteisten messu- ja seminaarimatkojen järjestäminen
- yritysten kansainvälistyminen ja Invest In –toiminta

Uudet yritykset:

- alihankintaverkoston kehittäminen/kartoitus
-

Hankeaihiot:

1. Teollisuuden alihankintaverkoston kehittäminen, keskinäinen verkostoituminen sekä työpaikkatarjonnan kehittäminen.
 2. Uusien yritysten saaminen kaupunkiin eri teollisuuden-/palvelualoille
 3. Vaikutetaan käytettävissä olevin keinoin vt 18 kehittämistyön etenemiseen kaikilla tasoilla.
 4. Selvitetään paikallisen takausinstrumentin mahdollisuus yritystakauksiin ja pääomitukseseen.
 5. Jatkojalostuksen kehittäminen mm. uusien materiaalien käyttö veneteollisuudessa, tuotetarjonnan laajentaminen ja kuituteknologian hyväksikäyttö.
 6. Markkinointiyhteistyön kehittäminen.
 7. Yritysten T&K toiminnan kehittäminen lisäämällä informaatiota rahoitus- ja yhteistyömahdollisuuksista.
-

8.2 Palvelut

Matkailu

Ähtäriin perustettiin vuonna 2014 uusi matkailun kehittämiseen, markkinointiin ja myyntiin keskittyvä Ähtäri Zoo Resort Oy, jonka suurimmat osakkaat ovat Ähtäriin kaupunki ja Ähtäri Zoo. Lisäksi mukana osakkaina on joukko matkailualan yrityksiä. Tämä on erinomainen pohja matkailualan kehittämistyölle ja yritysten verkostoitumiselle. Tällä hetkellä (25.5.2015) Ähtäri Zoo Resort Oy:n yritysmäärä on yhteensä 69 yritystä.

Matkailu on yksi nopeimmin kasvavista toimialoista maailmalla. Myös Suomessa matkailuala on kasvava elinkeinoelämän alue. Varallisuuden kasvaessa ja vapaa-ajan lisääntyessä matkailijat haavevat uusia, korkealaatuisia matkailukohteita ja elämyksiä. Myös hyvinvointipalveluiden kysyntä tulee jatkossa lisääntymään voimakkaasti ja se voi olla mahdollisuus muun muassa naisyrityttöjen lisäämiseen.

Talouden taantumasta johtuen matkailijat suosivat ulkomaille tehtävien matkojen sijasta kotimaan matkailua. Alkuvuonna 2015 majoitusliikkeiden rekisteröidyt yöpymiset lisääntyivät edellisvuoteen verrattuna 2,4 %. Kasvu tuli kokonaan kotimaasta. Helmikuun 2015 yöpymismäärä majoitusliikkeissä oli 1.459.000. Kotimaasta tilastoitiin 1.063.100 ja ulkomailta 395.700 yöpymistä. Vain vuoden 2008 helmikuussa on suomalaisten yöpyminen kotimaassa ollut tätä suurempi. (Tilastokeskus 2015).

Ähtärissä on lukuisia matkailualan toimijoita. Muutamille se on pääasiallinen toimeentulon lähde ja lisäksi on niitä, jotka saavat matkailusta lisätuloa. Koko Ähtäriin matkailu nivoutuu Ähtäriin eläin-

puiston ympärille, jonka toimintaa on kehitettävä niin, että matkailijamäärä saadaan nousuun. Vuotuinen kävijämäärä pelkästään eläinpuistossa on noin 150.000 henkilöä. Matkailun suora tulo-vaikutus Ähtärissä vuonna 2014 oli eläinpuistolle noin 1,8 M€ ja majoitus- ja ravitsemistoiminnalle viimeisen tilastotiedon mukaan noin 7,8 M€/vuosi. (v. 2012). Välitön matkailutulo Etelä-Pohjanmaalla vuonna 2008 oli 329,8 M€, josta Kuusiokuntien alueelle kohdistui 129 M€. Tämän lisäksi matkailijat käyttävät alueen palveluja ja tekevät ostoksia myymälöissä, joten epäsuora tulo-vaikutus on myös huomioitava.

Pienten matkailuyritysten liiketoimintaosaaminen ja ammattitaito ovat tärkeitä asioita parhaan hyödyn saamiseksi matkailijavirrasta. Sähköiset toiminnat tarjoavat nykyään uusia välineitä liiketoiminnan ja markkinoinnin hoitamiseen. Muun muassa tätä tehtävää varten perustettiin Ähtäri Zoo Resort Oy. Näkyvyyden ja tehokkaan markkinoinnin aikaansaamiseksi yritysten välinen yhteistyö on välttämätöntä. Kansainvälisyyden lisäämiseksi tarvitaan omien matkailualan yritysten yhteistyön lisäksi maakunnallista yhteistyötä. Tavoitteena on, että matkailuala työllistää tulevaisuudessa merkittävästi alueen työvoimaa ja luo uusia työpaikkoja.

Ähtäri poikkeaa perinteisestä käsityksestä eteläpohjalaisesta maisemasta runsaslukuisilla järvilään, joita on alueella noin 170 kpl ja rantaviivaa on noin 540 km. Alueen järvisyys on ympäristön elementti, jota tulee hyödyntää entistä paremmin. Järvet tarjoavat erinomaiset mahdollisuudet matkailun kehittämiseen, joten muun muassa kalastus, uinti, retkeily, melonta ja veneily tulee nostaa matkailua tukevana toimintana paremmin esille. Järvisyys on myös asumisen vetovoimatekijä sekä mökkimajoittujien että alueen omien asukkaiden näkökulmasta tarkasteltuna.

Hyvinvointipalvelut

Hyvinvointialalla työskentelevät ammatinharjoittajat tuottavat palveluita kaupungin oman väen lisäksi matkailijoille. Tällä hetkellä alueella toimii monia alan yrittäjiä, jotka tarjoavat erilaisia hoitoja, kampaamopalveluita, opastettuja melontaretkiä tai elämyksiä luonnossa. Hyvinvointialalle olisi mahdollista synnyttää uutta yksityistä yritystoimintaa täydentämään olemassa olevaa tarjontaa.

Hyvinvointi- ja personal training palvelujen käyttö on lisääntynyt voimakkaasti viime vuosina. Terveelliseen ruokaan, liikuntaan ja lepoon ollaan valmiita käyttämään aikaa ja rahaa kaikissa ikäryhmissä. Tämä luo uusia hyvinvointiyrittämisen mahdollisuuksia. Ikäryhmä 55+ on uusi potentiaalinen ja maksukykyinen palvelun käyttäjäryhmä, joka luo lisää kysyntää alalle. Matkailusesongin ulkopuolista tarjontaa voisi lisätä esimerkiksi terveysturmatkailun puolelle ja kohdistaa palvelutarjontaa juuri tähän ikäryhmään.

Kauppan alan palvelut

Ähtäriin kaupallinen selvitys valmistui vuonna 2013 (Santasalo Ky). Siinä tehtiin kaupan nykytilan analyysi, selvitettiin kaupan markkinoiden kehitys sekä kaupan kehittäminen Ähtäriin osayleiskaavoissa ja tehtiin vaikutusten arviointi.

Ähtärissä on Tilastokeskuksen mukaan vähittäiskaupan toimipaikkoja yhteensä 32 ja näillä myyntiä lähes 38 miljoonaa euroa (2011). Päivittäistavarakaupan myynti on noin 21 miljoonaa euroa ja

erikoiskaupan noin 16 miljoonaa euroa. Auto- ja varaosakaupan sekä huoltamotoiminnan myynti on noin 13 miljoonaa euroa vuodessa.

Ähtärin vähittäiskaupan ja palveluiden toimipaikat ja myynti vuonna 2011

	Toimipaikat	Myynti milj €
Vähittäiskauppa, Alkot ja kioskit	8	21,2
Tilaa vaativa kauppa	6	9,1
Muu erikoiskauppa	18	7,2
Erikoiskauppa yhteensä	24	16,3
Vähittäiskauppa yhteensä	32	37,5
Auto-, varaosa- ja rengaskauppa	8	6,9
Huoltamot	3	5,9
Parturit ja kampaamot	8	0,3
Kauneudenhoitopalvelut	3	0,1
Kylpylaitokset, saunat, solariumit yms.	3	0,1
Henkilökohtaiset palvelut yhteensä	14	0,5
Ravintolat ja kahvilat	14	3,5

Lähde: Tilastokeskus

Tilasto kertoo kokonaismyynnin eli ähtäriläisten + ulkopaikkakuntalaisten ostokset Ähtärissä

Ravintola- ja kahvilapalveluita tarjoavia yrityksiä kaupungissa on 14 kpl. Korjaus- ja henkilökohtaisia palveluita tarjoavia yrityksiä on yhteensä 14 eli saman verran kuin kauppojakin. Lisäksi kaupungissamme on muun muassa pankkipalveluita, joita ei oheisessa tilastossa ole mukana.

Ostovoima ja ostovoiman siirtymät

Ostovoima kertoo alueen väestön ostokyvystä ja sen kohdistumisesta kaupan eri toimialoille sekä siitä, mikä on alueen asukkaiden markkinapotentiaali, mutta ei sitä, missä asukkaat tämän potentiaalinsa käyttävät ja missä ostovoima toteutuu myyntinä.

Vähittäiskaupan myynti ja ostovoima 2011 Ähtärissä

	Myynti milj.€	Ostovoima milj.€	OV-siirtymä	% ov:sta
Päivittäiskauppa ja Alko	18,4	18,2	0,2	1 *
Tilaa vaativa kauppa	11,0	7,4	3,5	48 *
Muu erikoiskauppa	8,3	12,4	-4,1	-33
Erikoiskauppa yhteensä	19,3	19,9	-0,5	-3
Vähittäiskauppa yhteensä	37,7	38,0	-0,3	-1
Auto-, varaosa- ja rengaskauppa	6,9	13,9	-7,0	-50
Huoltamot	5,9	4,8	1,1	23 *
Vähittäiskauppa ja auto- kauppa	50,6	56,8	-6,2	-11 %

Lähde: Tilastokeskus, Santasalo Ky (2013)

* Näitä tuotteita Ähtäristä tullaan ostamaan ulkopaikkakunnilta.

Ähtärissä vähittäiskaupan myynti oli vuonna 2011 yhteensä 37,7 miljoonaa ja ähtäriläisten vähittäiskaupan ostovoima 38 miljoonaa euroa. Ostovoiman nettosiirtymä kunnassa on siis 0,3 miljoonaa euroa. Ostovoimaa suuntautuu ulos kunnasta muun muassa Tuuriin, mutta vastaavasti alueella on paljon loma-asukkaita ja matkailijoita, jotka käyttävät kaupan palveluita Ähtärissä. Loma-asukkaat ja matkailijat käyttävät pääosin päivittäistavarakaupan sekä tilaa vaativan kaupan palveluita. Lisäksi Ähtärissä on muutamia erikoisliikkeitä, jotka vetävät asiakkaita Ähtärin ulkopuolelta. Vastaavasti ähtäriläisten erikoiskaupan ostovoimaa suuntautuu suurempiin ja monialaisempiin kaupan keskittymiin. (Ähtärin kaupallinen selvitys 2013, Santasalo Ky).

Autokaupan ostovoimasta noin puolet suuntautuu Ähtärin ulkopuolelle. Autokaupassa onkin tyyppillistä, että asiointimatkat voivat olla pitkiäkin, koska asiointitiheys on alhainen. Seinäjoki ja Tervajoki ovat lähialueella merkittäviä autokaupan keskuksia, joissa asioidaan laajalta alueelta. Huoltamotoinnassa siirtymät ovat positiiviset. Alueen huoltamot palvelevat paikallisten lisäksi ohiajavia matkailijoita ja muita liikkujia.

Ähtäri on toiminut pitkään alueellisena kaupan alan keskittymänä. Väestön väheneminen ja ikärakenteen muutos pienentävät kuitenkin väestön ostovoimaa ja johtavat kaupan keskittymiseen isoimmille paikkakunnille. Kaupan ja erityisesti erikoiskaupan säilymisen mahdollisuutena on yrittäjän vahva erikoistuminen esimerkiksi harrastuksiin liittyen siten, että asiakaskunta laajenee huomattavasti normaalia toimialuetta suuremmaksi.

Kaupan ala on merkittävä kaupungin keskustakuvan muodostajana yhdessä muiden palveluja tuottavien toimijoiden kanssa. Kaupan alan palvelujen säilyttämiseksi nykyisessä laajuudessa nousee matkailija- ja kesäasukkaiden ostovoima tärkeäksi.

Muut yksityiset palvelut

Ähtärin suuri loma-asuntojen määrä mahdollistaa uudenlaisen palvelutarjonnan kehittämisen. Nykyään käytetään yhä enemmän kodin- ja kiinteistönhoitopalveluita. Palvelun tarvitsijoita ovat muun muassa vapaa-ajanasukkaat ja ikääntyneet, mutta myös kiireiset perheet ostavat nykyään palveluita. Erilaiset ateriapalvelut voivat muodostua osaksi palvelupalettia. Tämä luo uusia yrittämisen mahdollisuuksia. Samoin suunnittelu- ja insinööritoimistot, jotka eivät ole tiiviisti paikkaan sidottuja sekä yrityshotellit ovat tulevaisuuden mahdollisuuksia.

Tietotekniikan käyttöön liittyvät palvelut lisääntyvät koko ajan viihdepalveluiden lisäksi myös hyötykäyttöön. Pankin, verotoimiston, TE-toimiston ym. palvelut ovat siirtyneet suurelta osin verkkoon samoin kuin terveydenhuollon palvelut. Erilaisten verkkopohjaisten ratkaisujen kehittäminen luo uusia liiketoimintamahdollisuuksia. Tietotekniikka-alan kehittymisen myötä on myös mahdollista saada alueelle hyvät valmiudet etätöiden tekemiseen ja vapaa-ajan asuntojen käyttöajan pidentämiseen jopa ympärivuotiseksi.

Palvelujen kehittämistoimenpiteet Ähtärissä:

Kaupunki mahdollistajana:

- yhteistyön koordinointi
- keskustan ja matkailualueen ranta-alueiden kehittäminen
- Panda-hankkeen eteenpäinvieminen
- Palveluita kotiin –hankkeen yritykset linkkinä kaupungin nettisivuille
- etäpalvelujen kehittäminen
- kattavien terveydenhoitopalveluiden turvaaminen
- logistiikan kehittäminen, tieyhteydet kuntoon
- palveluiden opasteet ajanmukaisiksi
- sisävesilaivan toiminnan selvittäminen

Koulutus ja osaaminen:

- uusien palvelujen kehittäminen huomioiden yhteiskunnan muutokset
- ohjelmapalveluyritysten ja muiden palveluyritysten kehittäminen
- luontoon perustuvien matkailupalveluiden lisääminen ja käytettävyyden parantaminen (uimarannat, reitistöt ym. rakenteet), harrastusmatkailun/erämatkailun kehittäminen mm. kalastusmatkailu/luontokuvaajat/lintubongarit
- verkkokaupan, verkkopalveluiden, sosiaalisen median käytön ja sähköisten varausjärjestelmien käytön edistäminen
- matkailuyrittäjien liiketoimintaosaamisen kehittäminen, sähköinen liiketoiminta

Verkostot ja yhteistyö:

- keskustan kehittäminen toimijoiden yhteistyönä, ilme/vetovoimaisuus
- yhteistyön lisääminen yritysten kesken verkostoitumalla
- Moksunniemen alueen palvelutarjonnan lisääminen
- terveys- ja hyvinvointipalveluiden kehittäminen ja verkostoituminen matkailun kanssa

Myynti ja markkinointi:

- matkailun myynti- ja markkinointiorganisaation ja myynnin sekä markkinoinnin edelleen kehittäminen, kv-markkinoinnin ja kv-yhteistyön kehittäminen
- vähittäiskaupan markkinoinnin kehittäminen

Uudet yritykset:

- ruokapaikkoja keskustaan
- puuttavien kaupan palveluiden täydentäminen, urheilu- ja kalastustarvikeliike, pienkonekorjaamo, erikoiskauppoja, monituotemyymälä

Hankeaihiot:

1. Keskustan kaupunkikuvan kehittämishanke, laaditaan kaupunkikeskustan kehittämissuunnitelma kaupan ja palvelujen toiminnan edellytysten parantamiseksi ja asukkaiden ja matkailijoiden viihtyvyyden lisäämiseksi, luodaan oma Ähtäri-ilme, suunnitellaan viihtyisää katuilaa asukkaiden ja matkailijoiden käyttöön sekä uusia tapahtumia yrittäjien ja kaupunki-

laisten kanssa, suunnitellaan houkutteleva rantaraitti ja kansalaistori sekä liikenneratkaisut torille, suunnitellaan uusia toritapahtumia, kehitetään kauppatoria, kohotetaan keskustan yleisilmettä.

2. Keskustan kauppakeskushankkeen eteenpäin vieminen.
3. Palvelu- ja kaupanalan yritysten markkinoinnin tehostaminen. Pienten erikoiskaupan yritysten liiketoiminnan ja markkinoinnin kehittäminen mm. koulutus, konsultointi, toimijoiden keskinäisen yhteistyön lisääminen.
4. Pandakarhu hankkeen eteenpäin vieminen
5. Palvelutarjonnan kartoitus Ähtärissä, puuttuvien palveluiden saaminen paikkakunnalle mm. sisävesilaiva, rantaravintola .
6. Palvelumuotoilua vähittäiskaupan sektorilla esim. uusien liiketoimintamallien luominen kohderyhminä matkailijat ja loma-asukkaat, huomioidaan eri vuodenaajat ja sesongit.
7. Interreg-hanke: Anytime, anywhere – a rural tourist in Europe, tavoitteena lisätä kansainvälisten matkailijoiden määrää alueella.
8. Kesätapahtuman kehittäminen Ähtäriin
9. Vesistöjen kunnostushanke
10. Matkailua tukevien uusien palvelujen kehittäminen
11. Ähtärin matkailualueen ranta-alueen käytön suunnitteluhanke
12. Kansanterveyttä ja matkailua tukeva (jäähallin/liikuntahallin/kylpylän/keilahallin) infra-investointien mahdollistaminen

8.3 Maatalous

Etelä-Pohjanmaa on alkutuotannon ja elintarviketuotannon kärkimaakunta Suomessa. Seinäjoen seutu on mukana Joensuun kaupungin koordinoimassa INKA-ohjelmassa (Innovatiiviset kaupungit), jossa Seinäjoen seutu on profiloitunut Ruokaprovinssina. Ruokaprovinssi koskee laajasti elintarvikealaa lähtien alkutuotannosta jalostukseen ja kone- ja laitevalmistukseen. Vaikka Ähtärin kaupungin maatalous onkin alkutuotantopainotteista, Inka- ohjelmasta tulisi pyrkiä saamaan hyötyä myös maakunnan reuna-alueiden kehittämiseen muun muassa jalostusarvon nostoon ja koko palveluketjun kehittämiseen myös alkutuotannon osalta.

Vuonna 2014 Ähtärissä toimi 134 aktiivista maatilaa, joka on 11 vähemmän kuin edellisellä vuonnalla. Tilojen vähenemisestä huolimatta vuonna 2014 maksettujen EU-tukien määrä kasvoi 100.000 eurolla 4,1 M€:oon. Tukimäärä tilaa kohti kasvoi 28.777 eurosta 32.031 euroon. Kehitys kertoo siitä, että tilakoko on suurentunut ja toimintaa maataloilla on laajennettu.

Kehittämistoimenpiteillä tulisi saada maatalouteen keskittyvien tilojen toimintaympäristö ja -edellytykset sellaisiksi, että he voivat jatkaa tuotantoa. Toisaalta niille tiloille, joille maatalous ei takaa riittävää toimeentuloa, pitää saada sellaisia lisäansiomahdollisuuksia, jotka mahdollistavat tilalla asumisen. Näitä ovat palveluyritystoiminnan kehittäminen, eli tuotetaan erikoispalveluja suurille tiloille tai muiden alojen yrityksille, kuten esimerkiksi koneyrityksille sekä elintarvikkeiden jatkojalostus, maatilamatkailu ja hyvinvointipalvelut. Myös erikoiskasvit kuten yrtit, marjojen ja energiakasvien viljely sekä luonnonmukainen viljely antavat mahdollisuuksia erikoistumiseen ja sitä myöden lisäansaintaan.

Muu alkutuotanto

Suoramyyntipisteet, tori ja lähiruokarenkaat, joissa myydään paikallisia tuotteita (muun muassa kalaa, vihanneksia, marjoja, yrttejä ja leipomotuotteita) mahdollistaisivat tuottajille lisäansaintamahdollisuuden ja voisivat muodostua suosituiksi käyntikohteiksi niin vapaa-ajan asukkaiden kuin matkailijoidenkin osalta. Metsävaltaisella alueella myös erilaiset keruutuotteet tuovat uusia mahdollisuuksia. Keruu on laajentunut perinteisistä marjoista ja sienistä yrtteihin ja muihin kuin elintarvikkeena käytettäviin tuotteisiin.

Maatalouden kehittämistoimenpiteet Ähtärissä:

Kaupunki mahdollistajana:

- yhteistyön koordinointi
- maaseutuelinkeinojen toimintaan liittyvien palveluiden saavutettavuus ja helppokäyttöisyys

Koulutus ja osaaminen:

- maatalouden jalostustoiminnan lisääminen/nostaminen
- energiakasvien, yrttien ja marjojen viljelymahdollisuudet ja jalostaminen alueella/erikoiskasvintuotanto
- luomutuotannon lisääminen, neuvonta
- luonnontuotteiden keräilyn ja jatkojalostuksen kehittäminen ja lisääminen
- sukupolvenvaihdosten edesauttaminen/vauhdittaminen
- maatalojen ravinnepäästöjen estäminen vesistöihin
- tilojen kasvattaminen, eri vaihtoehtojen kartoittaminen

Verkostot ja yhteistyö:

- maatalouden säilyttäminen kilpailukykyisenä mm. lisäämällä yhteistyötä/verkostoitumista

Myynti ja markkinointi:

- maatalojen suoramyyntin kehittäminen, linkit kaupungin nettisivuille
- lähiruokapiirien, luomu-/lähiruokamyymälän perustaminen

Uudet yritykset:

- maataloudesta vapautuvien tuotantotilojen muuttaminen muuhun yrityskäyttöön/tilojen myynti
 - sivuelinkeinojen ja pienyritystoiminnan lisääminen mm. kalatalouden mahdollisuuksien selvittäminen/jalostusarvon nosto
-

Hankeaihiot:

1. ProAgrian ja Metsäkeskuksen hallinnoimat alaa tukevat hankkeet
2. Viljelijöiden koulutushankkeet koskien ympäristöasioita, kasvinsuojelua, nitraattilakiuudistusta ja täydentäviä ehtoja.

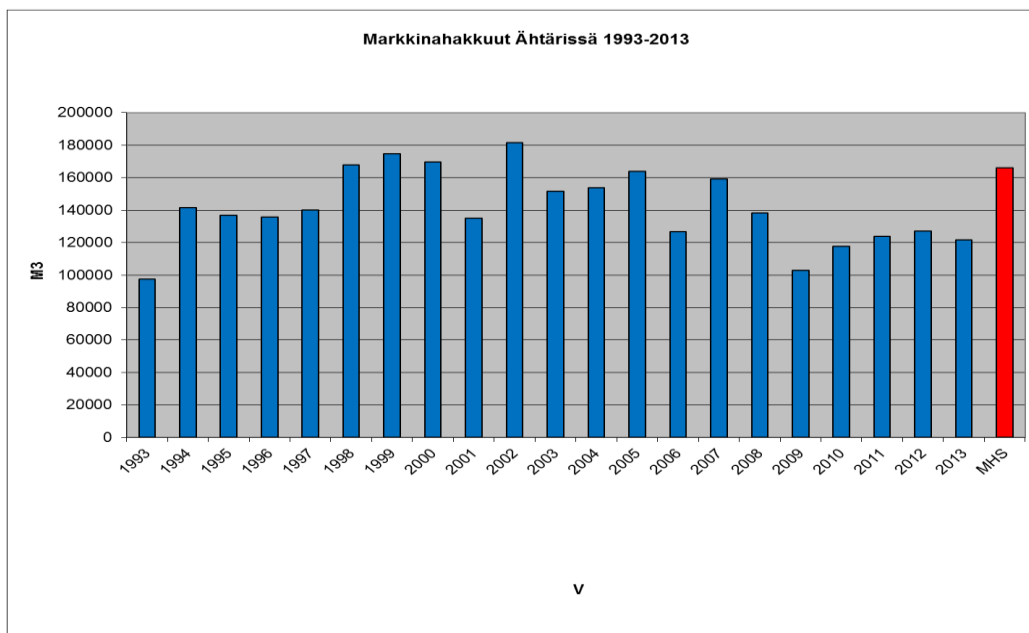
3. Liitännäiselinkeinotoiminnan aktivointi, koulutuksen lisääminen maatalouden eri sivuelinkeinojen mahdollisuuksista
4. Yritysten välinen yhteistyö
5. Yhteismarkkinoinnin kehittäminen, luomu/lähiruokamyymälän toimintaperiaatteiden ja toimintaedellytysten selvittäminen esiselvityshankkeen avulla
6. Lähiruokatoiminnan kehittäminen ja tukeminen järjestämällä muun muassa lupa-asiakoulutusta
7. Toritoiminnan kehittäminen

8.4 Metsätalous

Metsät tuottavat ensisijaisesti raaka-ainetta teollisuuden tarpeisiin, mutta ovat myös potentiaalinen lähienergian lähde. Sekä puun, turpeen että pellon energiakäyttö on viime vuosina lisääntynyt merkittävästi, mikä luo uusia yrittämisen mahdollisuuksia maaseutumaisille paikkakunnille.

Metsävarat Ähtärin kaupungin alueella ovat runsaat. Metsätaloustaloudessa olevan metsämaan pinta-ala kunnassa on noin 64 000 hehtaaria. Tästä yksityisten omistuksessa olevaa on noin 42 000 hehtaaria ja loppu on kunnan, seurakunnan, valtion tai jonkin muun yhteisön omistuksessa olevaa metsämaata. Yhteisöjen omistuksessa oleva metsämaa on pääosin aktiivisessa käytössä ja metsiä hoidetaan metsäsuunnitelmien mukaisesti. Toisaalta yksityisomistuksessa olevien metsien käyttöaste vaihtelee huomattavasti omistajittain ja omistajaryhmittäin.

Yksityismetsien markkinahakuut (teollisuudelle myytävä puu, pois lukien kotitarvekäyttö) olivat Ähtärissä 2000-luvun alkupuolella hyvällä metsänhoitosuosituksen mukaisella tasolla. Vuonna 2009 hakkumäärät kuitenkin laskivat merkittävästi ja ovat siitä lähtien jääneet tavoitetta selvästi alhaisemmalle tasolle. Metsänhoitosuosituksen mukainen yksityismetsien hakkuutavoite on Ähtärissä yli 160 000 m³/v (kuvan punainen pylväs), mutta nyt hakkuut ovat pysytelleet tasolla 120 000 m³/vuosi. Vajaakäyttöä on siis n. 40 000 m³/vuosi. (E-P:n Metsäkeskus, Yrjö Ylkänen, 2015).

Kuva 9

Rahassa metsien nykyinen vajaakäyttö merkitsee sitä, että metsänomistajien puunmyyntituloja jää Ähtärissä vuosittain saamatta n. 1 200 000 euroa. Kun mukaan lasketaan puunkorjuuyrittäjiltä ja kuljetusyrittäjiltä (rekka-autoilijat) saamatta jäävät yrittäjätulot, summa nousee jo n. 2 000 000 euroon/vuosi. (E-P:n Metsäkeskus, Yrjö Ylkänen, 2015).

Optimitilanteessa, jossa metsiä hakataan hakkuutavoitteen mukaisesti, yksityismetsien kantorahatulojen sekä hakkuiden ja puutavaran kaukokuljetuksen yrittäjätulojen yhteenlaskettu rahavirta kunnassa on n. 9 000 000 euroa/vuosi. Hakkuiden lisäksi myös muut metsänhoitotyöt työllistävät paikallisia yrittäjiä ja metsäalan eri ammattilaisia ja luovat erilaisia rahavirtoja aluetalouteen.

Äänekoskelle rakennettava metsäbiotuotetehtas tarjoaa hyvän mahdollisuuden lisätä ähtäriläisten metsien hakkuita tavoitteenmukaiselle tasolle. Tämä edellyttää kuitenkin toimenpiteitä passiivisten metsänomistajien (esimerkiksi perikunnat, muualla asuvat metsänomistajat jne.) aktivoimiseksi metsien käyttöön ja hoitoon. Metsätalouselälle on mahdollista syntyä uutta yrittäjyyttä nuorten metsien ja kaupunkimetsänomistajien metsien hoidon lisääntymisen myötä. Metsäbiotuotetehtaan tulevaa toimintaa pohjustetaan Etelä-Pohjanmaan liitossa käynnistetyllä vaihe-maakuntakaavan teolla, jossa Ähtäriin Myllymäkeä ehdotetaan yhdeksi puuterminaalialueeksi.

Terminaaleja suunnittelevat ja toteuttavat tahot mm. Suomen Metsäkeskus ovat tärkeitä vaikuttamisen kohteita, joihin kaupungin tulee olla kiinteästi yhteydessä.

Metsätalouden kehittämistoimet Ähtärissä:

Kaupunki mahdollistajana:

- yhteistyön koordinointi
- kulkuyhteyksien ja logistiikan kehittäminen, esim. puuterminaalit (kaavoitus)

Koulutus ja osaaminen:

- Metsänhoitoyhdistyksen ja kaupungin yhteistyö koulutuksen järjestämisessä
- yrittäjämäisen metsänomistuksen lisääminen
- metsäkiinteistöjen sukupolvenvaihdosten edistäminen
- metsäenergian käytön lisääminen
- tiedostetaan mahdollisuus puunkäytön lisäämiseksi rakentamisessa, mm. kaupungin julkiset rakennushankkeet
- luomukeräilymetsien perustaminen, marjat ja keräilytuotteet sekä niiden jatkojalostus
- Koulutuskeskus Sedu/Tredu, Tuomarniemen opetuspisteen aseman vahvistaminen alueen metsä- ja biotalouden koulutusyksikkönä
- maakuntakorkeakoulun toimintojen lisääminen Ähtärissä
- ammattikorkeakoulun TKI-toimintojen kohdentaminen Ähtäriin
- Metsään.fi –sivuston hyödyntäminen

Verkostot ja yhteistyö:

- alueen metsuriurakoitsijoiden ja Metsänhoitoyhdistyksen/kaupungin yhteistyö ensiharvennushakkuiden lisäämiseksi

- Ähtärin yhteismetsän perustaminen (passiiviset metsänomistajat, etämetsänomistajat, perikunnat)
- vajaakäyttömetsien kartoitus/omistajien kartoitus/informaation jako

Uudet yritykset:

- metsäpalveluyrittäjyyden lisääminen
- metsätalouden jalostustoiminnan lisääminen
- puun jatkojalostuksen lisääminen
- metsätalouden tarjoamien työllistymismahdollisuuksien hyödyntäminen
- metsämatkailun edistäminen
- Äänekosken investointihankkeen hyödyntäminen

Hankeaihiot:

1. Metsäkeskuksen, Sedun ja Seamkin alaa tukevat hankkeet
2. metsänomistajien neuvonta/koulutustilaisuuksien järjestäminen yhdessä Metsänhoitoyhdistyksen/Metsäkeskuksen kanssa
3. tulevaisuuden osaamistarpeita vastaavan koulutuksen ja tutkimustoiminnan lisääminen Tuomarniemeen:
 - yrittäjäkoulutus metsäalalle
 - logistiikka-alan insinöörikoulutus, joka keskittyy luonnonvara-alalle
 - logistiikka-alan sisältöjä toisen asteen koulutukseen
4. vaikutetaan käytettävissä olevin keinoin vt 18 kehittämistyön etenemiseen kaikilla tasoilla.

Uusiutuvan, bio- ja lähienergian tuotanto sekä käyttö

Fossiilisten polttoaineiden voimakas hinnannousu sekä niiden käytöstä aiheutuvat hiilidioksidipäästöt ovat lisänneet huomattavasti kiinnostusta bioenergiaa kohtaan. Kioton ilmasto-sopimus ja kestävä kehitysperiaate ovat nostaneet esille uusiutuvien luonnonvarojen ja bioenergian käytön. Kasvihuoneilmiön estämisen lisäksi bioenergialla on suotuisia sosioekonomisia aluetaloudellisia vaikutuksia. Energiaomavaraisuuden kasvattaminen on tärkeää aluetalouden sekä sosiaalisten ja ympäristövaikutusten kannalta. Tämä painottuu vahvasti myös Etelä-Pohjanmaan maakuntastrategiassa, maakunnan energiaomavaraisuusstrategiassa sekä maakuntakaavassa tuuli-voiman osalta.

Metsäenergian ja muiden uusiutuvien bioenergiamuotojen tuotantoa ja käyttöä edellytetään tehostettavan. Energiaraaka-aineen tuotanto (turvetuotanto, metsäenergia) on viime vuosina huomattavasti laajentunut tuoden mukanaan myös uusia työpaikkoja. Maakuntaan on alettu kaavoittaa tuulipuistoja ja tuulivoimayhtiöt ovat varanneet maa-alueita puistojen rakentamista varten. Myös Ähtärissä on alueita, jotka on huomioitu maakunnallisessa kaavassa ja tuulivoimapuistojen rakentaminen alueelle on maakuntakaavojen mukaan mahdollista.

Metsävarat, biokaasu, lämpöyrittäjyys, kiinteän polttoaineen korjuuketju sekä koneyrittäjyys tukevat luontaisesti bioenergia-alan kehittämistä. Metsä- ja peltoenergian käytössä sekä tuuli-voiman

tuotannossa on kasvumahdollisuuksia. Myös järviä voidaan hyödyntää energiatuotannossa muuten kuin vesivoimaa käyttäen, esimerkiksi biokaasun raaka-aineena ja aaltoenergian tuottajana. Alueella on hyvät mahdollisuudet hajautetun energiantuotannon kehittämiseen.

Metsäenergia ja lämpöyrittäjä

Ähtärin kaupungin alueen metsien teknis-taloudellinen metsäenergiapotentiaali on n. 79 GWh/v, mikä vastaa n. 40 000 m³ energiapuuta. (Vrt. Ähtärin Energia ja Veden vuosimyynti on 30 GWh). Energiapuupotentiaaliin lasketaan mukaan nuorten metsien hoitokohteiden pienpuu, ensiharvennusten pienpuu, uudistushakkuiden hakkuutähteet ja uudistushakkuualueiden kannot. (Laurila, J., Tasanen, T. & Lauhanen, R. 2010).

Sitä, kuinka suuri osuus Ähtärin metsäenergiapotentiaalista on käytössä, ei ole tarkasti selvitetty. Etelä-Pohjanmaan keskimääräisten käyttölukujen perusteella on kuitenkin oletettavaa, että myös Ähtärissä on edelleen mahdollisuuksia lisätä energiapuun korjuuta, käyttöä ja lämpöyrittäjyyttä sekä luoda niihin liittyviä uusia työpaikkoja.

Metsäenergia ja lämpöyrittäjä tarjoavat Ähtärille välittömien työpaikkojen lisäksi myös muita potentiaalisia kehitysuria mm. koulutustoiminnassa ja kansainvälistymisessä. Esimerkiksi Metsäkeskuksen ja Sedu Aikuiskoulutuksen HECSO –hankkeessa kehitetään kansainvälisille markkinoille suunnattua lämpöyrittäjyyskoulutusta, jonka järjestäminen tulisi tapahtumaan Tuomarniemellä Ähtärissä. EAKR rahoitteinen hanke on käynnistynyt vuoden 2015 alussa ja Ähtäri osallistuu sen kuntarahoitukseen. Hankkeen viralliset nettisivut löytyvät osoitteesta www.hecso.fi. (HECSO = Heat Entrepreneurship Cluster of South Ostrobothnia)

Uusiutuvan ja lähienergian tuotannon kehittämistoimenpiteet Ähtärissä:

Kaupunki mahdollistajana:

- yhteistyön koordinointi
- uusiutuvan ja lähienergian tuotannon yritysmahdollisuuksien kartoitus

Koulutus ja osaaminen:

- metsäenergian tehokkaampi käyttö
- energiakasvien viljelymahdollisuuksien parantaminen
- Tuomarniemien alueen kehittäminen metsä- ja bioenergia-alan koulutuksessa
- uusien energiajalosteiden mahdollisuudet esim. biohiili, tiedon tuonti ja käytön aktivointi
-

Verkostot ja yhteistyö:

- alueen kone- ja laitekannan hyödyntäminen bioenergian tuotannossa ja käytössä
- yhteistyö HECSO- hankkeen tulosten hyödyntämisessä ja jatkokehittämisessä Metsäkeskuksen ja Sedun kanssa
- synergian löytäminen alan yrittäjien verkostoitumisen myötä

Uudet yritykset:

- bioenergia-alan tarjoamien työllistämismahdollisuuksien hyödyntäminen
 - lämpörittäjyyden lisääminen ja kehittäminen/uusille asuntoalueille lämpökeskus yritysve-
toisesti
-

Hankeaihiot:

1. ProAgrian, Metsäkeskuksen, Sedun, Seamkin tai Thermopolis Oy:n hallinnoimat alaa tuke-
vat hankkeet.
 2. Nuoren metsän hoitotoimenpiteissä avustaminen ja hakkuiden tehostaminen, informaati-
on lisääminen metsänomistajille ja ulkomaisen työvoiman hankinta avuksi harvennushak-
kuisiin/alueen metsuriurakoitsijoiden kartoitus tehtävään.
 3. Bioenergian käytön edistäminen maataloilla - lannan hyötykäytön tutkiminen
 4. Energiaosuuskunnan hyödyntäminen haja-asutusalueen kohteiden lämmöntuotannossa
 5. Aktiivinen tiedottaminen vapautuvista tuotantotiloista kaupungin elinkeinosivuilla: "Vuok-
rattavat ja myytävät liike-, toimisto- ja varastotilat"
-

9. Elinkeinopolitiikan tavoitteet ja toimenpiteet asiakassegmen- teittäin vuosille 2016-2020

Tämän ohjelman aikana elinkeinopoliittiset toimenpiteet kohdistetaan ensisijaisesti sellaisen yri-
tystoiminnan edistämiseen ja toimintaedellytysten parantamiseen, jonka tuotteiden ja palvelujen
loppukäyttäjät ovat nyt tai tulevaisuudessa suurimmalta osin kaupungin alueen ulkopuolella. Päi-
vittäisessä kaupungin elinkeinotoiminnassa ei saa unohtaa myöskään toimenpiteitä, jotka edesaut-
tavat mikroyrittäjyyttä, sillä valtaosa ähtäriläisistä yrityksistä on mikroyrityksiä, joiden asiakunta
muodostuu pääasiassa ähtäriläisistä asiakkaista. Tähän katsotaan kuuluvaksi myös kaupungin ve-
tovoimaisuuden kannalta merkittävät palveluyritysten yhteishankkeet.

Alueelle tulee saada tuloja/rahaa alueen ulkopuolelta, kuten koko Suomen tulee saada vientituloja
ulkomailta. Tämä on myös paikallisilla markkinoilla toimivien palveluyritysten etu ostovoiman li-
sääntyessä.

Käytännössä tämä tarkoittaa, että kehittämisresurssit suunnataan ensisijaisesti edellä mainittuihin
ulkomarkkinayrityksiin ja niiden toimintaedellytysten parantamiseen ja toiminta niiden suuntaan
on aktiivista.

Kehittämispalvelut ja -toimenpiteet suunnitellaan ja kehitetään yritysten elinkaaren vaiheen mu-
kaan. Yritysten elinkaaren vaiheet erotetaan seuraavasti:

1. Perustettavat ja aloittavat yritykset
2. Kasvupotentiaalia ja vientimahdollisuuksia omaavat yritykset
3. Ikääntyvien ja muuten yritystoiminnasta luopuvien yrittäjien omistamat yritykset
4. Alueelle sijoittuvat / haluttavat yritykset
5. Kriisi- ja muutosvaiheen yritykset

Elinkaarensa eri vaiheissa yritysten tarpeet ovat erilaisia. Tämä jako auttaa kehittämään ja tuoteistamaan yrityksille tarjottavia palveluita. Elinkeinopoliittisten toimenpiteiden painopisteenä on jo olemassa olevien sekä alueelle tulevien yritysten liikevaihdon ja kannattavuuden kehittäminen.

9.1 Perustettavat ja aloittavat yritykset

Tavoitteet

Yritysten nettolisäys 10 yritystä vuodessa, joihin syntyy yhteensä 15 työpaikkaa.

Toimenpiteet

Positiivisen mielikuvan rakentamiseksi sekä potentiaalisten yrittäjien hakemiseksi ja aktivoimiseksi järjestetään vuosittain kaksi yrittäjyyttä ja yrityksen perustamista käsittelevää enintään päivän mittaista teematilaisuutta esimerkiksi Yrittäjän ABC ja Aloittavan yrittäjän Startti-info, joille jatkumona järjestetään yrityshankekohtaista liiketoiminnan suunnitteluapua ja perustamisneuvontaa. Lisäksi järjestetään yrittäjyyteen liittyviä muita teemakoulutuksia tarpeen mukaan.

Elinkeinopäällikkö vierailee uusissa yrityksissä vuoden sisällä perustamisesta ja käy yritystoimintaa tukevaa vuoropuhelua yrittäjän/yrityksen johdon kanssa. Uusien yrittäjien yhteinen aamukahvitilaisuus järjestetään vuoden lopussa.

Yritystoiminnasta kiinnostuneita varten on kaupungin elinkeinosivuille linkitetty Uusyrittäjäkeskus Neuvoa-antavan sekä Yritys-Suomen linkit, joiden kautta alkava yrittäjä saa lisätietoa yrityksen perustamiseen liittyvissä kysymyksissä. Lisäksi sivuilla on linkki Etelä-Pohjanmaan Yrittäjien ylläpitämään Yritys-Pörssiin, jonka avulla saa tietoa alueella myytävistä yrityksistä.

Yrittäjäksi aikovien potentiaalia kasvatetaan yrittäjyyskasvatuksella ja menemällä mukaan yrittäjyyttä tukeviin hankkeisiin.

9.2 Kasvupotentiaalia ja vientimahdollisuuksia omaavat yritykset

Vientiryhtymiksi lasketaan yritykset, joiden ulkomaantoimintojen osuus (vientä ja ulkomaiset tytäryhtiöt) on yli 30 % yrityksen liikevaihdosta.

Balance Consulting (Kauppalehti: Tietopalvelut) on listannut Kaupparekisteristä 11/2013 -05/2015 saatuihin tilinpäätöstietoihin perustuen eniten kasvaneet ähtäriläiset yritykset. Tässä luokituksessa menestyneiden liikevaihdon alaraja on 0,5 miljoonaa euroa. Tuona aikana eniten kasvaneita yrityksiä oli Ähtärissä 14 kpl. Näiden yritysten määrä tulisi saada kasvuun.

Tavoitteet

Tavoitteena on saada ähtäriläisten kasvu- ja vientiryhtymien määrä nousuun. Työpaikkatavoite tässä kohderyhmässä on keskimäärin yksi/yritys. Proaktiiviset toimenpiteet kohdistetaan niin paikallista, kansallista kuin kansainvälistäkin kasvupotentiaalia omaaviin yrityksiin.

Toimenpiteet

Alkuvaiheessa on tärkeää kasvupotentiaalia omaavien yritysten tunnistaminen ja sen jälkeen aktiivointikäynnit kohderyhmän yrityksissä vähintään kerran vuodessa. Yritykset luokitellaan paikallisen, kansallisen ja kansainvälisen kasvun yrityksiksi. Kaupunki pyrkii tukemaan yrityksiä kasvu- ja kansainvälistymisvalmiuksien kehittämisessä olemalla mukana kasvuun ja kansainvälistymiseen tähtäävissä seudullisissa/maakunnallisissa kehittämishankkeissa. Kasvun edellyttämässä toimitilajärjestelyissä kaupungilla on aktiivinen rooli. Kasvuun tähtääviä yrityksiä pyritään auttamaan mm. rahoituskanavien löytämisessä ja investointitukien hakemisessa.

Työn onnistumista seurataan vuosittain Balance Consultingin julkaisemista tilastotiedoista (<http://www.kauppalehti.fi/5/i/yritykset/menestyjat/lista.jsp?id=1&maakunta=14&kunta=0&toimiala=0>) sekä yhteydenpidolla yrityksiin.

9.3 Ikääntyvien tai muuten yritystoiminnasta luopuvien yrittäjien omistamat yritykset

Tavoitteet

Tavoitteena on tukea vireille tulleita omistajanvaihdosprosesseja. Toimenpiteet kohdistetaan erityisesti sellaisiin yrityksiin, joissa on palkattua henkilökuntaa. Tavoite koskee kaikkea yrittäjyyttä.

Toimenpiteet

Kaupunki on mukana Etelä-Pohjanmaan Yrittäjien hallinnoimassa Omistajanvaihdos-hankkeessa. Tätä kautta saadaan tietoa kaupungissa meneillään olevista omistajanvaihdosprosesseista. Vuosittain järjestetään yksi yrityksen hallittua luovuttamista ja sen edellyttämiä toimenpiteitä käsittelevä teematilaisuus. Teematilaisuuden jatkumoksi hanke tarjoaa tai järjestää yritys kohtaista asiantuntijapalvelua, jonka tavoitteena on omistajanvaihdokseen tähtäävän, konkreettisen suunnitelman laatiminen ja tapauskohtaisesti myös suunnitelman toteuttamisessa avustaminen. Tiedotetaan yllä mainitusta palvelusta aktiivisesti sidosryhmiä, erityisesti tiloimistoja.

Yritystoiminnasta luopuvia tai sitä suunnittelevia yrittäjiä kartoitetaan myös yritys vierailujen yhteydessä. Riittävän ajoissa aloitettu ostajan etsintä parantaa mahdollisuuksia yritystoiminnan jatkumiseen paikkakunnalla. Yritysvierailujen aikana kerrotaan myös mm. Etelä-Pohjanmaan Yrittäjien ylläpitämästä Yritys-Pörssistä. Omistajanvaihdoksista tai sukupolvenvaihdoksista tietoa on tarjolla myös kaupungin elinkeinotoimen nettisivuilla, www.liikejatkuu.net linkin kautta.

Kaupungilla on aktiivinen rooli yrityksen jatkajan löytämisen sekä mahdollisesti tarvittavissa toimitilajärjestelyissä.

9.4 Alueelle sijoittuvat /haluttavat yritykset

Tavoitteet

Tavoitteena on saada Ähtäriin vuosittain vähintään yksi terve, kasvuhakuinen jo toimiva yritys tai tulosityksikkö, jossa on potentiaalia kasvaa yli kymmenen työpaikan yritykseksi/tulosityksiköksi.

Toimenpiteet

Tarkasti segmentoidun markkinointimateriaalin luominen. Aktiivinen yhteydenpito Ähtärissä jo toimivien yritysten alihankintaverkostoihin ja sidosryhmiin sekä ähtäriläisestä yritys kentästä synergiaetuja saaviin yrityksiin. Nämä toimenpiteet toteutetaan yhteistyössä yrittäjien/Ähtäriin Yrittäjät ry:n kanssa. Lisäksi kaikkia yrittäjiä aktivoidaan toimimaan Ähtäriin puolesta puhujina omissa verkostoissaan.

Olemassa olevien toimitilojen hyödyntäminen ja aktiivinen markkinointi. Ylläpidetään Ähtäriin kaupungin nettisivuilla ”Vuokrattavat ja myytävät liike-, toimisto- ja varastotilat” -palvelua. Kaavoituksen kautta pyritään varautumaan riittävään määrään vapaata tonttimaata teollisuuden ja liikerakentamisen tarpeisiin. Lisäksi tartutaan aktiivisesti ulkopuolisten yritysten paikkakunnalle sijoitautumiskyselyihin. Osallistutaan vuoden suurimpaan teollisuuden messutapahtumaan Alihankintamessuille Pirkkalassa. Tuetaan paikkakunnalle muuttaneita yrityksiä/yrittäjiä kotoutumisessa.

9.5 Kriisi- ja muutosvaiheen yritykset

Tavoitteet

Toimintaympäristön ja markkinatilanteiden äkillisistä muutoksista aiheutuneiden yritysten kriisitilanteiden ennaltaehkäiseminen. Tavoitteena on yrityksen kriisi- ja muutostilanteen kohdatessa löytää mahdollisimman nopeasti oikeat toimenpiteet ongelmatilanteiden ratkaisemiseksi. Ensijainen kohderyhmä on työllistävät yritykset, joiden mahdolliset vaikeudet pyritään ennakoimaan mahdollisimman hyvissä ajoin.

Toimenpiteet

Yritysvierailujen yhteydessä kartoitetaan yritysten tilannetta. Tarjotaan tai välitetään asiantuntija-apua tilanteen korjaamiseksi tai toimenpiteiden käynnistämiseksi yrityksen sidosryhmien kanssa. Ohjataan yrittäjä Ähtäriin Yrittäjät ry:n/Etelä-Pohjanmaan Yrittäjät ry:n tukiryhmiin tai rahoituslaitosten neuvontaan. Kutsutaan Ähtäriin Yrittäjät ry:n luottamuksellinen ryhmä töihin kartoittamaan tilannetta.

10. Kärkihankkeet 2016 – 2020

10.1 Teollisuuden ja sen alihankintaverkostojen kehittäminen

Tavoitteena on saada lisää työpaikkoja olemassa oleviin yrityksiin sekä lisää uusia yrityksiä kaupunkiin, Kantalan teollisuusalueen tonttien markkinointi, toimitilakysymyksissä avustaminen, uuden teollisuusalueen kaavoitussuunnitelmien käynnistäminen sekä kasvu ja vientiyritysten tukeminen.

10.2 Keskustan kehittäminen

Tavoitteena on saada keskustan kauppakeskuksen toteutus käynnistymään vuoteen 2017 mennessä sekä erikoiskauppojen ja ravintolapalveluiden tarjonnan lisääminen. Shellin alueen kehittäminen, uusien tapahtumien suunnittelu, yrittäjä- ja kauppiasyhteistyö, keskustaaajaman visuaalinen

kehittäminen, Moksunniemen matkailualueen ja kaupungin keskustan yhteyden parantaminen sekä torin kehittäminen.

10.3 Palveluiden kehittäminen

Tavoitteena on saada ratkaistua kaupan toimintojen sijoittumistarpeet. Valtatie 18 varren kaavoituksen aloittaminen kaupan suuryksikköjä varten. Matkailun kehittäminen yhteistyössä matkailutoimijoiden kanssa. Panda-karhun tuomien mahdollisuuksien täysimääräinen hyödyntäminen sekä matkailussa että tuotannossa. Matkailualueen ranta-alueen kunnostaminen ja hyödyntäminen matkailu- ja virkistyskäyttöön. Työn jatkaminen Seinäjoki-Jyväskylä –radan liikenteen turvaamiseksi ja edelleen kehittämiseksi.

10.4 Metsän käytön tehostaminen

Tavoitteena on saada markkinahakkuut suositusten mukaiselle tasolle. Yksityisten metsänomistajien/perikuntien neuvontatyön lisääminen yhteistyössä Metsänhoitoyhdistyksen kanssa. Äänekosken metsäbiotuotetehtaan mahdollisuuksien hyödyntäminen, puun jalostusasteen kohottaminen sekä valtatie 18 oikaisun (Myllymäki-Multia) eteenpäinvieminen.

11. Näkemys tulevaisuudesta

Tulevaisuudessa **Ähtärin Moksunniemen** alue kehittyä kansallisesti ja kansainvälisesti merkittäväksi matkailualueeksi, jonka laaja tarjonta palvelee kaikkia asiakasryhmiä. Kaupunki kehittyä edelleen **alumiiniveneeteollisuuden keskittymänä**. Tämä tarkoittaa uusien toimijoiden saamista alueelle sekä venevalmistajiksi että veneeteollisuutta palvelemaan alihankintatoimintaan. Sekä matkailun että veneeteollisuuden kehittyminen perustuu yritysten vahvaan verkostoitumiseen ja kansainvälistymiseen. Myös **metalliteollisuus vahvistuu** entisestään yritysten kansainvälistymisen myötä. **Palveluiden ja kaupan kysynnän** lisäys on riippuvainen asukas- ja matkailijamäärän kehityksestä sekä mm. sairaalan tulevaisuuden turvaamisesta. **Terveysmatkailun aloittaminen** tarvitsee tuekseen Ähtärin sairaalan palvelut. Alueellinen sote-ratkaisu yhteisyritys-mallilla aktivoi sairaalan leikkaustoiminnan ja työllistää jatkossakin alan osaajia.

Äänekosken biotuotetehtaan mahdollisuudet on alueella hyödynnetty laajasti. **Metsätalouden** kehittämistoimien seurauksena **markkinahakkuut** on Ähtärissä saatu suositusten mukaiselle tasolle, mikä on lisännyt metsätalousyrittäjyyttä alueella

Ähtäri tunnetaan **turvallisena ja vetovoimaisena asuinpaikkana**, jossa on laadukkaat perusturva- ja palvelut, hyvä koulutustarjonta sekä monipuoliset vapaa-ajan palvelut. **Ähtäri** säilyttää asemansa alueen **kaupan keskuksena** ja lisää palvelutarjontaansa uusien toimintojen myötä. Lisäksi **Ähtäri tunnetaan Koulutuskeskus Sedu, Tuomarniemen opetuspisteestä**, joka toimii aktiivisesti metsäbioenergia-alan kouluttajana ja **monipuolisesta ammattikoulutustarjonnasta** Sedu Koulutien toimipisteessä.

Tulevaisuuden osaamistarpeet

Ähtäriläisten yritysten kasvun ja kansainvälistymisen turvaamiseksi tulee saatavilla olla ammattitaitoista työvoimaa. Tällä hetkellä varsinkin metalliteollisuudessa on pula osaavista työntekijöistä. Alueen yritysten koulutus- ja osaamistarpeisiin pyritään vastaamaan kaikilla tasoilla. Sedu järjestää alueella toisen asteen ammatillista koulutusta sekä aikuiskoulutusta. Nuorisoasteen koulutuksen ja aikuiskoulutuksen yhteistyön lisäämiseen pyritään vaikuttamaan. Yrittäjien ja Sedun vuorovaikutuksen lisäämisen tuloksena koulutusohjelmiin on jo saatu opintoja, jotka vastaavat alueen elinkeinoelämän tarpeisiin, kuten alumiini-, matkailu-, palvelu- ja metsäala sekä yrittäjyys. Myös oppisopimuskoulutuksen hyödyntämistä kehitetään elinkeinoelämän tarpeet huomioon ottaen. Sitä kautta tarjotaan aikuisille ammatillisten perustutkintojen, ammattitutkintojen ja erikoisammattitutkintojen suoritusmahdollisuuksia sekä muuta täydentävää lisäkoulutusta, jolla turvataan ammattitaitoisten työntekijöiden saanti yrityksiin.

Seinäjoen ammattikorkeakoulun hallinnoima Etelä-Pohjanmaan maakuntakorkeakoulu tarjoaa ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen opetus- ja TKI-palveluja Kuusiokunnissa. Maakuntakorkeakoulu parantaa korkeakoulutuksen saavutettavuutta alueella ja tukee kehittämistyötä. Lähtökohdiana on elinkeinoelämän tarpeet ja tulevaisuuden ennakointi. Tulevaisuuden osaamistarpeisiin varaudutaan myös Ähtärin lukion ja Haaga-Helian yhteistyöllä, joka mahdollistaa uusien kurssien tuomisen lukion kurssitarjontaan. Haaga-Helian matkailuosaamista hyödynnetään myös matkailuyrittäjien kanssa tehtävässä yhteistyössä, johon kuuluvat muun muassa tietämyksen lisääminen tuotteistamisessa ja markkinointiosaamisessa. Tavoitteena elinkeinoelämän ja koulutusorganisaatioiden yhteistyössä on koulutuspalveluiden saavutettavuus, edelleen kehittäminen ja säilyminen mahdollisimman lähellä asiakkaita.

